Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 25 июль, 1974 шу. • №89 (5380). • Мах 2 кап.

«МОЛНИЯ-2»

Кара хьадаьча Лаьттан спутникех пайда а эцаш дIахо бувзама система дегIайоалара программага хьежжа, 1974-ча шера 23-ча июле Советски Союзе лакхача эллиптически орбита тIа яхийтай «Молния-2» яха бувзама спутник, шийца волнай сантиметрови диапазонерча система болх Iалашбу борта тIара ретрансляционни аппаратура а йолаш.

«Молния-2» яха бувзама спутник лаьрхIа я Советски Союзе гаьнарча телефонно-телеграфни радиобувзама система болх Iалашбара. СССР Центральни телевидене программай передачаш «Орбита» а, дунен халкъашта юкъерча сотрудничества а сета пункташка дIакхачийтара.

Спутник хьалъяхийтай къалбаседен ахшаре 40900 километр апогей а къулбехьен ахшаре 460 километр перигей а йолаш. Спутнико Лаьттанна го боаккх 12 сахьатаи 17 минутаи, орбита лостам 62,8 градус ба.

Телевидене программай передачаш дIаяларей дукхача каналех гаьнара радиобувзам Iалашбарен аппаратурал совгIа, спутника борта тIа оттаьй командно - измерительни комплекса аппаратура а, хIаьта ишта орбитана ориентаци а коррекци а ярей спутника энерги теларей системаш а.

«Молния-2» спутникага гIолла бувзама сеансаш хургья программа тIа белгалдаьккхача тайпара.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТА ПЛЕНУМ ХИЛАРАХ БОЛА ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

1974 шера 24 июле хилар Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Пленум. Пленуме къамаьл дир КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева. Пленум хьежар нийссазлагIа гулъьича СССР Лакхехьарча Совета хьалхарча сессе дешашка, боагIаш бола соцам тIа а нийцар.

ДАИМ ДАХАРГДОЛА, ДОХАРГДОАЦА ДОТТАГIАЛ

Польски вIашагIкхийттача болхлой парте Центральни Комитета Хьалхарча секретарага

новкъостага Эдвард ГЕРЕКАГА

Польски Халкъа Республика Паччахьалкхен совета Председателага

новкъостага Генрик ЯБЛОНЬСКЕГА

Польски Халкъа Республика Министрий Совета Председателага

новкъостага Петр ЯРОШЕВИЧАГА

ВАРШАВА.

Деза новкъостий!

Польски Халкъа Республикас ший 30 шу дизар дезадеча укх гIозача деношка Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето, дерригача советски халкъо Польски вIашагIкхийттача болхлой парте Центральни Комитетага, ПНР Паччахьалкхен советаген Министрий Советаген, вежарашха долча польски халкъага дег чура эггара дезагIа дола моаршал а лу, эггара дикагIдар хилар ловш ловца а боаккх.

Ткъаь итт шу хьалха фашистски оккупаце боадон чу гIолла польски лаьтта чаккхъяьлар кортамукъален, демократе, социальни нийсхон маьлха дIанараш. Халкъа Iаьдал дIахкайкадаьча, Польше историчухь эггара хьалхара бокъонца йола демократически паччахьалкхе хьаяьча хана а тIехьа советски эскараша польски бIухошца цхьана мохк мукъабаккхара тIехьа тIемаш дора. Овлангара политически социально - экономически хувцамаш дарах, польски халкъо дог гIоздаьнна къахьегарах, лоацачо исторически хана социализма чIоагIа лардаш ехкар.

Польша цун паччахьалкхенен, экономика, культура кердача социалистически ларда тIа юхахьэхилара Ди белгалдоаккхаш, советски наха доккхал лу бокъонца долча шоана исторически карагIдаьннарех. Цхьан ноахала вахара хана чухь гIемо яь човнаш ерзаяь на Iеш, Польски Халкъа Республикас дика толамаш даьхад экономика дегIайоалаяра, технически прогресс сихъяра. Iилмеи культурей тоаяь лакхъяра, халкъа вахара хьал тоадара гIулакха тIехь. Цо Польски Халкъа Республикага йиш хулийт бIубенна кхоаненга хьажа, ПОРП VI съездо оттадаь бехктокхаме декхараш толамца кхоачашде, дегIаена социалистически общество хьалъяра новкъа лоарзагIа ца йоалаш дIаяха.

Тахан польски халкъо де а доагIаш доккхал деш мел дар халданза дувзаденна да Польски вIашагIкхийттача болхлой парте, цун Центральни Комитето кIаьд ца луш беча балхаца. Къахьегамхошпара халданза кIоарглуш бола бувзам, общественни дегIаахара проблемаш творчески къестаеш хилар, мехка а халкъа а долча беркета йоакхо яр — цу дерригне а ПОРП политика хьаллоацийт болхлой классага, къахьегача ахархошка, халкъа интеллигенцега, союзнически партешка, халкъа цхьоагIон Фронта юкъейолхача общественни организацешка.

Социалистически паччахьалкхений содружества чIоагIем лоархIамеи звено а йолаш, халкъа Польшас доккха дакъа лоац вежарашха долча мехкий — Варшавски Договора а Экономически ВIаши новкъостал дара Совета а коллективни организацей байха юкъе, социалистически экономически интеграци дегIайоалаяра, социализма дунен система низи кхотаялари чIоагIдара юкъе. Кхыча вежарашха йолча партешца цхьана ПОРП халданза тIехьа латт дунен коммунистически болам, вай ханара деррига антиимпериалистически низаш чIоагIдара.

Польски Халкъа Республика арахьара политикей Европе кхерамзле чIоагIьяра, дунен халкъашта юкъера кхохкам мелбара, машара, халкъашта юкъе вIаши гIулакхаш делара тIехь социалистически содружествас лоаттабеча къовсаме цо лоаца конструктивни дакъей доккха сий деш а дунен халкъаша доагIаш могадеш а да.

Къахьегама коталонашей карагIдаьнарашей дог гIоздоаккхаш белгалдаьча дIадахача 30 шера цхьана никъ баьб советски польски халкъаша, пайдане вIаши новкъостал дарцеи хьаллацарцеи чIоагIало а лувцаш. Оаха боккха мах бу социалистически интернационализма принципаш тIа хьахиннача, хана йIоахала тешаме йолаш хьайоагIача вай паччахьалкхений политически цхьоагIон. Оаха боккха мах бу тIем гIа гIолла вай эскараш юкъе эттача вошала, боахама организацешта, Iилмаи дешарей заведенешта юкъерча, къахьегамхой коллективашта юкъерча чIоагIача а массе оагIорахьарча а бувзамий — вай халкъаш вIаши дIаьхий мел дечуи а гарга мел оачуи а.

Шоана, коммунизм котъялара тIехьа лоаттабеча къовсама тIагIоллача тхоай соратникашта, тха тешам бала безам ба Советски Союза Коммунистически парте, советски наха социалистически Польшацара доттагIал деза лоаттадергхиларахи советско - польски вIаши леладу гIулакхаш дIахо а дегIадоаладара долла хIама дергхиларахи.

Польски Халкъа Республика 30 шу дузача юбилея дийнахьа, деза новкъостий, исторически декхар кхоачашдеча — дегIаеча социалистически общество хьалъеча оаш доккхий толамаш дахар лов тхона.

Даькъала а хийла, тоа а лойла социалистически Польша!

ЧIоагIлолда массазара а дохаргдоаца а Советски Союзей Польски Халкъа Республикаи халкъашта юкъера доттагIал!

Л. БРЕЖНЕВ. Н. ПОДГОРНЫЙ. А. КОСЫГИН.

ПНР сейма торжественни заседани

ВАРШАВА, 21 июль. (ТАСС). Тахан Польша юха хьахинна 30 шу дизара хетаяь Польша Халкъа Республика сейма торжественни заседани хилар.

Укхаза гулбелар сейма депутаташ, Польски вIашагIкхийттача болхлой парте Центральни Комитета членаш, правительства членаш, революционни къовсама ветеранаш, политически партей кулгалхой, общественни организацей викалаш, Польша къахьегаме хьалхалаттараш. Заседане дакъа лоацаш я вошал долча социалистически мехкий делегацеш.

Депутаташа дIаьхдаь тIоараш а тохаш тIаийцар КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев, ПОРП ЦК Хьалхара секретарь Э. Герек, ПНР Паччахьалкхен совета Председатель Г. Яблоньский, ПНР Министрий Совета Председатель П. Ярошевич, кхыбола польски партийни паччахьалкхени деятелаш.

Торжественни заседани хьайийллар Польски Халкъа Республика сейма маршала С. Гуцвас. КПСС ЦК Генеральни секретарага дIайха моаршал луш къамаьл дир цо. Вай заседане новкъост Л. И. Брежнев дакъа лоацаш хилар, аьлар С. Гуцвас, польски халкъ Советски Союза халкъаца хоттаденна вежарашха доттагIал хьахьоккхаш да. Халкъа Польшас ткъаь итт шера баь никъ буацаш дIаьха къамаьл дир ПОРП ЦК Хьалхарча секретара новкъоста Э. Герека.

Э. Герека къамаьл теркам тIабахийта ладувгIаш а дIаьхдаь тIоараш тохаш сецадеш а хилар.

Новкъоста Л. И. Брежнева къамаьл

Сий дола сейм!

Деза новкъостийи доттагIийи!

Са доккха сий дари чIоагIа дог гIоздалари да укх деношка, шун халкъо Халкъа Польша хьахинна ткъаь итт шу дизар торжественно белгалдоаккхача хана шуца хилар. Дег чура дIайха моаршал да шуга вежарашха йола Польша кхоаччара лоархIача, из езача, цох шоай тешаме доттагIи союзники хетача Советски Союза 15 миллион болча коммунисташкара, берригача советски нахагара.

Оаха тхоай моаршал лу ерригача Польски Халкъа Республикаген цун хIара граждьанинаген. Шун обществас лоархIача кулгалхочунга — Польски вIашагIкхийттача болхлой партега. Халкъа цхьоагIон Фронте коммунистий соратникаш барашка. Болхлошка, ахархошка, интеллигенташка — къаьнарча польски лаьтта керда вахар хьалдеш мел боахкарашка.

Шуп юбилейна тIеххьа вай массане а цхьана белгалдоаккхаргда вежарашха долча кхыча мехкашка фашизмах мукъабаьннеи цигача халкъа-демократически строяш чIоагIъеннеи дола деза шераш. Царех хIаране кхоачашъяьй шин-ший проблемаш: хьалаш цхьатарра дацар. Цхьабакъда цу массане хьабенаб боккхен сий долеи никъ, цу наькъа итогаша тешал ду цхьан хIаманна — марксизма-ленинизма идеяш низ болаши нийсхо йолаши хилара, социалистически строя торонаш кхоачалургйоацаш хилара.

Вай массане а теркам тIабахийта ладийгIар нов. Э. Герека докладага. Iалаьмате боккха ба укх трибуна тIара аьинача исторически бакъдолчун низ.

Вай цIаькхаза а кIоаргга кхетадир, фу деннад цу 30 шеро Польшана, фу деннад цар цун халкъа, малагIа моттиг дIалаьцай цун вахаре. Цу шераIна ше мадарра, къаьст-къаьста а доацаш, дикагIа кхеталургдолча тайпара хьахьеккхар наха карагIдийннача доккхийча гIулакхий исторически маIан.

Нийса лув нов. Герек. Хала, мадарра аьлча, Iазапеча хьал тIа яр Польша 1945 шера. ГIаьрахоша хIалакбаь бохабаьбар мохк, цун доалахь ший къаман рузкъах ах гаргга мара дацар, хIара ший пхелагIа волча гражданинах яьинаяр. Цу тIа а кхы да веларгволаш хIама дацар тIом хьалехьа доал деш хиннача эксплуататорски классашкара дисар — къел, экономически Iилман-технически даькъе тIехьадисар, квалифицированни кадраш ца хилар.

Цудухьа вайна дикагIа гу халкъа Iаьдала карагIдийнна хIамаш, къахьегамхоша яьккха котало. ТIемо хIалакбаь шоай мохк юхаметтаоттабаь ца Iеш — из-м тIом беш мел хиннача мехкашка а ма даьдий, хьалха хинначунца нийсбича эргабаьккха, овлангара сурт-сибат хийца тоабаьб цар. Хиннай — эсала дегIаена, ший лоIамагIа йоаца буржуазно-помещичьи Польша. Йолаш я — ший лоIамагIен суверенния йола, мукъадаьинача халкъа цхьоагIонца низ болаш йола, дунен халкъашта юкъерча арене доагIаш сий деш йола индустриальни дегIаена социалистически паччахьалкхе. Цунах латт деша маIан. Цунца вежараша санна даькъала дувц тахан оаха шо!

Кхо шу хьалха со хилар Польски вIашагIкхийттача болхлой парте VI съезде. Дика дагадоагIа сона, малагIча принципальни новкъостий хьале йийцар цу хана мохк дIахо общественни дегIабоаладара чоалхане проблемаш, хьалхашка этта халонаш, дIаяхара белгалдаь наькъаш. Центральни Комитето предложени яларца керттерча теркаме овттадир экономически дегIаахара темпаш мамогга сихъеалга, цу ларда тIа бахача наьха вахара боарам лаккбелга. Тхо шуца да, деза польски доттагIий, дег чура чIоагIа гIаддаха да тхо съездо белгалъяь курс вахаре оаш толаме кхоачашъеш хиларах.

Съезда решенеша хьахьокх сага вахара хьал тоадара парте еш йола йоакхо. Польша болхлой класса, берригача къахьегамхошта дика гу из. Уж теш партех, къоабал а ю хьая а лоац цун политика. Из ба — хIанз мохк чубеннача хьинарерча къахьегама хьаст. Из ба — Польски вIашагIкхийттача болхлой партеи новкъост Эдвард Герек керте волча цун кулгалхойи доккха сий далара хьаст.

(Дlаходовар 2-ча оагlо тlа).

Новкъоста Л. И. БРЕЖНЕВНА польски орден дIаялар

ВАРШАВА, 21 июль. (ТАСС). Тахан сейма Колонни зале КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежневна торжественно дIаделар Польски Халкъа Республика дезагIа дола совгIат — Виртути милитаре (тIема денала) ордена Доккха ЖIарг.

СовгIат дIалуча зале вар ПОРП ЦК Хьалхара секретарь Э. Герек, ПНР Паччахьалкхен совета Председатель Г. Яблоньский, ПНР Министрий Совета Председатель П. Ярошевич, ПОРП ЦК Политбюро членаши членалла бола кандидаташи, ПОРП ЦК секретараш, ПНР Паччахьалкхен совета членаш.

Орден хьаэцаш новкъоста Л. И. Брежнева Iодийшар КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето ПОРП Центральни Комитетага, ПНР Паччахьалкхен советаген Министрий Советаген Польски Халкъа Республика 30 шу дизарца дувзаденна луш дола моаршал. Гулбеннараша чIоагIа тIоараш тохарца тIаийцар из моаршал. КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиумей Советски правительстваи цIерагIа новкъоста Л. И. Брежнева ПОРП Центральни Комитетага, ПНР Паччахьалкхен советаген Министрий Советаген дIаделар СССР-ни ПНР-ни юкъерча массаварчен дохаргдоацачен доттагIала символ хилара тарра памятни совгIат — Костромски области мастерий художественни издели.

Цул тIехьагIа къамаьл дир ПОРП ЦК Хьалхарча секретара Э. Герека.

Цо Iобийшар ПНР Паччахьалкхен совета соцам, цу тIа аьннад: Польшаней Советски Союзан юкъера вежарашха дола гIулакхаш чIоагIдеш, дохаргдоаца советско - польски доттагIали Польша кхерамзлейна а из ший лоIаме хилара а цун бола исторически лоаркIами белгал а боаккхаш, юкъара кортамукъале бахьан тIом баьчен цIий Iодахийтачен Советски Эскара миллионаш болча салташта доккха баркал а оалаш, Польски Халкъа Республика Паччахьалкхен совето Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Генеральни секретара новкъоста Леонид Ильич Брежневна Виртути милитаре ордена Доккха ЖIарг деннад цо фашистски Германи йохаечен польски лаьтташ мукъадсахачен гIордаьнна доккхий гIулакхаш дарах.

Тха деррига халкъа дукхавена Хьо, Леонид Ильич, аьлар новкъоста Э. Герека, тхона бовз Советски Союза кулгалдеча хьа бола геттара боккха лоархIам. Тхона хов Хьо тхоай тешаме доттагIа волга. Тхона дагалоагIа шоллагIа дунен тIом лаьттача шерашка гитлеровски захватчикашта духьал лоаттабьча къовсаме Советски Эскара турпалча мугIарашка а волаш Iа, бIухошха хиларах тарра, тха польски лаьтта мукъадаьккхалга, Польски лаьтта мукъадаккхаро дIаьккхар гитлеровски оккупаци, хIалак хулчара кIалхара даькхар тха халкъ.

Польски халкъа сий а деш дагабоахк тха лаьтта шовех бIаьш эзараш байна бола советски бIухой. Вай массазара доттагIал санна, масеаза а хургдолаш да тхогара царна доагIа баркали тхона уж биц ца балари.

КПСС XXIV съездо тIаийца машара Программа кхоачашъе лерхIаш дунен халкъашта юкъерча арене Iа беш бола болх цу сийлахь-йоккхача коталон. Хьа хьай а доккха дакъа долча коталон результаташта дика гIулакх деш ба.

Тха халкъ а тха парти а, аьлар Э. Герека, машара тIехьа лоаттабеча къовсама цу сийлахь - доккхача гIулакха тIехь йиза барта я Советски Союза Коммунистически партеи сийлахь - доккхача советски халкъацеи. Польски халкъа хьо, Леонид Ильич, геттара дукха везаш хилар цIаькха а дIахьокха безам бар са.

Гулбеннараша чIоаггIа тоараш а тохаш новкъоста Э. Герека новкъоста Л. И. Брежневна дIалу деза совгIат, чIоаггIа даькъала а вувц из.

Деза совгIат даларах ПОРП ЦК-на, ПНР Паччахьалкхен советаи Министрий Советаи дег тIара баркал а аьнна, Л. И. Брежнева аьлар: укх минута са йола уйлаш оаш кхетаю аьнна хет сона. Фашизмана духьал лоаттабаьча къовсаме Советски Эскаро Польски Эскарца цхьана даь денал дола гIулакхаш 30 шу даьнначул тIехьагIа а селлара сийдеш Польски вIашагIкхийттача болхлой парте, польски правительствас, дерригача польски халкъо дагалоаттадергхилар довза низкъала дар сона. Геттара чIоагIа кер тохабеннача сона мукъаба иштта из дагадоагIаш хиларах а се иштта чIоагIа лоархIаш хиларах а ПОРП Центральни Комитета, ПНР Паччахьалкхен совета, правительствана, дерригача польски халкъа эггара доккхагIдола баркал ала.

Советски правительства заявлени

Президент Макариос керте латтача Кипр Республика законагIа йолча правительствана духьал гречески военщинас вIашагIъелла мятеж зуламе хиларах доагIар аьлар Советски правительствас укх шера 18 июле араяьккхача ший заявлене тIа. Греци Кипра гIулакхашта юкъелелхилга дIадаккхара хьем боацаш гIулакхаш де дезилта дIа я кхайкадир.

Бакъда Кипрера хьал дикагIча доалаш хувца ца далар совгIа кхы а кхохкамеи кхерамеи хинна дIаэттар. ГIайре тIеи цунна гонахьеи хулаш долчоа юха а теркам тIабахийта безача оттайир цу гIулакхо Советски Союз.

Кипра паччахьалкхенна духьалара ший агрессивни гIулакхаш дIахо деш я гречески военщина, НАТО членаш дола цхьадола мехкаш Макариоса законагIа йола цаI мара йоаца правительство лораяра тIехьаотта доагIача метта бокъаллдар аьлча путчисташ хьаллацара новкъа даьннад. Бакъ ма дий цу мехкий столицашка Кипра законагIа йола правительствои цун президент Макариоси хьаллоацаш цхьа дош ца аьннилга. ХIаьта Кипра гIулакхашта тIемца юкъе лелхараш, Кипра халкъа суверенни бокъонашта гIожа низ бераш хоастабеча дIакхоачаш дика бувц.

Гречески интервенци дIаякхаран законагIа йолча правительства Iаьдал юхаоттадаран Кипра новкъостал дар дехаш президент Макариос ООН Кхерамзлен Совета трибуна тIара кхайкача, цига а из хьаллаца йоагIаш лархIанзар цу мехкий викалаша.

ХIанз укх сахьата Кипрен цунна гоннахьеи йолча трагически событеша кхыйолча ший лоIамерча паччахьалкхенна — Эфиопена фашистски агресси тIаоттар дагадохийтаций теш яха хаттар увттаду шоашта хьалхашка дукккханеша а.

Тахан, 20 июле, Кипре эскар Iодоссадаьд Турце а. Турецки эскаран мятежникий отрядаштеи юкъера тIема довнаш дIадоладеннад. Турце правительствас йоах гIайре тIара туркий община лорае гIертар да ше леладу гIулакхаш, эттa конфликт машаре къоастаяра деррига наькъаш техкачул тIехьагIа мара ше уж дIадоладаьдац, яхаш а кхайкаду. Цу правительствас белгалдоакхх ше леладу гIулакхаш Кипр ший лоIаме хилара цун законагIа доагIача Iаьдала правительствои юхаметтаоттае лерхIаш деш хилар.

Кипре тахан долча дерригача хIамаша гуш тешал ду гречески военщина новкъосталца Кипра халкъ кIаьда а хеташ, цунна ца деззашехь, Кипр шоай бе йолла гIертараша лелаю политика йохара.

Советски правительствас лерхI эттача хьало сиха а мадоагIара а дола гIулакхаш делга тIагIертта дIадехилга. Советски Союзо цIаьхха а чIоагIду Кипр паччахьалкхен ший лоIаме хиларан цун суверенитет хиларан массаза а хьалла а тIехьеи энозис оалаш йолчоа, вешта аьлча цу гIайрех НАТО тIема база е гIерташ гречески военщина Кипр дIалаца гIертара духьалеи ше хилар. Кипр Республика президент Макариос керте латтача законагIа йолча правительствага ший Iаьдал дизза кхоачашдайта а берригa гречески эскаре гIулакх деш бола нах гIайре тIара сов чехка арабаха а беза. Греци тIемца юкъейккхале Кипр ший лоIамеи суверенни паччахьалкхе йолаш хинна хьал юхаметтаоттаде деза.

Ший дакъа лаца деза Кхерамзлен Совето а. Цо ший декхар кхоачашдергда, нагахьа санна Кипра чурча гIулакхашта арахьара юкъе лелхилга хьем боацаш сецадарах, Кипра халкъо ший кхел ше къоастаяра новкъарлю еш мел дар дIададаккхарах решени тIаэце. Кхерамзлен Совето ший доккха декхар кхоачашдергдаш иштта йола решени тIа ца эце.

Машари халкъаш ший лоIаме хилари дезача хIара паччахьалкхени правительствай декхар да дерригача дунена а гуш гречески военщинас деш долча зуламашта духьал ялар, Кипра халкъи цун законагIа йола правительствои цар республика ший лоIаме а суверенитет йолаш а хилара тIехьа лоаттабеча къовсаме чIоаггIа хьаллацар, Кипра Республикера деррига доазол дехьара эскараш арадахар.

ТАСС ХОАМ

Франс Пресс агентства хоам бьаьб, Средиземни форда малхбоалехьарча даькъе тIема-политически хьалаш чIоаггIа ирдаларца дувзаденна, Советски Союзе укх шера 20 июле тIема кийчонга даьхад юххьанца цхьанцадола доакъоши 20-ча июле делкъел тIехьагIа деррига Герзашца кийчдаь Низаши, яхаш.

Цу агентства хоам бечох, цуна жоп луш тIема кийчонга даьхад Европера НАТО герзашца кийчдаь низаш а.

Компетентни органаша ТАСС викал яьй Франс Пресс агентства баь хоам, цхьадолча агрессивни гIозараштa, хетачох, хьашт долча тайпара дунен юкъера хьал дIахо кхохкадалийтара тIаберзабаь, шоашкара хьадагалаьцаи харц хилари дIакхайкаде.

Советски Союза Герзашна кийчдаь Низаш шоай массе а ханара, хIара дийнахьара тIема кийчо йолаш да, лакхъяьча кийчонга а даьхадац.

ДАИМ ДАХАРГДОЛА, ДОХАРГДОАЦА ДОТТАГIАЛ

Новкъоста Л. И. Брежнева къамаьл

Йистедоалар.

Доладур 1-ча оагIо тIа.

ВIашагIкхийттача Польски болхлой парте декхар оттадаьд — лоацача исторически хана чухь мехка къаман рузкъа дикка алсамдаккха, дегIаена социалистически общество хьалъе. Из доккхеи дикеи гIулакх да.

Промышленносте оаш чакхъяха еза йоккхий проекташ, Iалашде деза юрт цIенхаштта тоаелга, кхоачашъе езаргья социализм хьалъяра Польшана специфически йола кхийола проблемаш а. Из гIулакх боккъалдар цьлча, хала да. Цо дIадех халкъа творчески низаш тIадерзаделга, хIара саго боккхача сакхетамца, дисциплина йолаш, берригаа низ дIалуш хьинаре къахьегилга.

Цхьабакъда шоана хьалхашка этта халонаш, новкъостий,— буржуазии Польша йолча хана шортта хинна мохк юхатийтта халонаш яц. Уж я дегIаахара, сихха дIахьалхашкахьа ахарца ювзаенна халонаш.

Шоана хов мел сихача темпашца дегIаух тха Советски мохк. ЧIоагтIа хьинар айденна къахьегилга, промышленностеи юрта боахамеи даим дегIауха производственни планаш толаме кхоачашъелга — СССР-е коммунизм хьалъяра хIанзарча этапа керттера белгалонаш. Цхьабакъда халкъа боахама цхьайолча звеньяшкара планаш кхоачашъе низкъала хьларца дувзаденна хIанз а тIехь белгга халонаш нийсло Советски Союз санна боккхачча мехка а. Иштта да бакъдар. Вай дIахьалхашкахьа ме долх, кхы а доккхагIеи бехктокхамеи дола декхараш оттаду вайна хьалхашка вахаро. Уж кхоачашдара тIа-тIа дукхагIа эш низаш, къахьегам, материальни средстваш. Юххера, тIа-тIа дукхагIа эш знанеш, организованность, говзал. Цхьабакъда цудухьа общество айлу кердача дикача хIамай боарам тIа. Цунна хьалхашка хьеллалу керда йоккхий торонаш, халкъа вахар тоа а дале кхыча тайпара хул — чулоацам болашагIа, материальни духовнии дIаьхегIа.

Тха а шун а опыто тешал ду социализмана моллагIа доккхий кIамаш карагIдувргхилара. Духхьал цудухьа бIубенна да тхо парте белгалъяь программа польски болхлой классана, ахархошта, интеллигенцена сийленца кхоачашъя могаргхилараx.

ХIаьта тха мехкага диллача, ала йиш я са: Советски Союза Коммунистически партенеи Советски пачхьалкхенеи массаза а дег тIара лайнад Польшах низ болз, ший лоIамах йола демократически пачхьалкхе хулга.

Оаш — тха польски доттагIаша — тIагIертта къовсам лоаттабаьб дискриминаци яраи цоай мехка бокъонаш IотоIае гIертаран духьала, цун хIанзара, исторически нийса доазонаш долаш хилара дунен халкъашта юкъе мукъарал дайтара тIехьа. Цу бIаьххача атта боацача къовсама массе этапашка шуца хиннад тхо. Оаш шоаш кхо ца деш къахьийгар хIанзара индустри хьаяра. Тхоашта мамогга цу гIулакха шоана новкъостал дир оаха. Оаха хьинаре гIо лаьцар Советски Эскарцеи кхыча вежарашха долча мехкий эскараш цеи цхьана вай халкъий социалистически карагIдаьннараш тешаме лорадеш латта Польски Эскар хIанзарча средствашца кийчдеча.

ХIанз цIаккха а ца хиннача тайпара дегIадаьхкад вай мехкашта юкъера политически, экономически, культурни бувзамаш. Новкъоста Герека къаьйгаи ше мадаррен дийцар мел доккха беркат доал массе оагIорахьа леладеча цу бувзамех.

Тхо гIаллаха да, советско-польски доттагIлен гIулакхаш дIахо дегIадоаладелга Польски вIашагIкхийттача болхлой парте, халкъа пхьоагIон Фронта кхыча партеша а организацеша а, сейме, Пачхьалкхен совето. Польски Халкъа Республика правительствое хьалха кхоачашде деза керттера декхар санна лоархIаш хилар. Сай оагIонгахьара, тха парте Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, Советски правительства цIерагIа шоана тешам бала лов сона, халкъа Польшага диллача алхха цхьа политика мара Советски Союза ца хиларах. Из латт, вайна юкъера гIулакхаш тIа-тIа дегIадоаладарах, цар формаш йIаьхегIа ярах, вахаро ше вай мехкашта хьалхашка уттаю тайп-тайпареи цкъаза атта йоацеи проблемаш вIаши пайданегIа йолча тайпара лехарах. Из я вежарашха долча доттагIала политика!

Хьамсара новкъостий! ХIанз вайта воашка массанега долаш да чIоагIа деза хIама. Дунен шоллагIа тIом хинначул тIехьагIа-м алхха социалистически пачхьалкхений бIарчча группа хьахинна мича Iийра. Хьахилар социалистически содружество вай са̀даш дар а. Из да хьалха вIалла а дайна доаца геттара керда хIама. Вай ювцар яц доагIаш махилларо пачхьалкхенашта юкъе гIулакхаш лелаяра союз. Из я идеологии лорна хIамашн цараш хилара, хьахетгихой дунен халкъашта юкъерча барт-цхьоагIон ларда тIа хьахинна союз, эггара хьалха гIетта бола цун керттера низ болхлой классеи тохкамех чакхъьнна цун авангард — коммунистически болхлойи партеши йола союз.

Из союз хьахиларан дегIаяран дуккха ха а кIезига коллективни низаш а дийзадац. Лаха дезаш дар теорен практикаи дукккхача принципиально кердача дешашта дола жоп, саббареи, массе хIама теркаме йийцаи, ший ханнахьеи кхоачашде дезар тайп-тайпарча событешиа дувзаденна хинна гIулакхаш. ХIаьта вахаро ше а хьахьеккхад из иштта хинналга: нийсача, марксистско-ленински наькъаца вай кхоачаш а яьй, кхоачаш а ю социализма мехках хIарабар къаьсттан социалистически содружество бIарчча чIоагIъяра гIо дерг дола юкъметтел эггара чоалханегIа йола проблемаш а.

Тахан вай йолаш я практика тохкамех чакхъьнна массе а оагIорахьара вIаши гIулакхаш леладе йиш йола принципаш формаши. Хьахинай опыт, чIоагIъеннай вай коллективни организацеш. Варшавски договорах хиннай машареи социализмаи тешаме а беркате а инструмент. ВIаши новкъостал дара йолча Экономически Совето, ший ерригача практикаца гIо ду социализма мехкий экономически интеграце лоархIамера исторически процесс дегIайоалаяра. Вайна массанеца а дика гуш да производствана кооперации специализации ярах, Iилманеи техникаеи карагIдаьннараш вIаши довзийтарах мел боккха пайда боал вай мехкашта. Тхо чIоагIагIа тешаш да вай содружества торонехи резервашеи хьинарегIа пайда эцаргхиларах, социалистически содружестве хьахинна кердача тайпара отношенеш дегIаухаргхиларахи кIоарглургхиларахи.

Укх теххьарча шерашка белгала чIоагIлуш доагIа вежарашха йолча партешта юкъе идеологе хьакъехьа вIаши цхьана гIулакхаш леладелга. Из чIоагIа нийса да. Цхьан оагIорахьара, вежарашха долча мехкашка социализм хьалъечеи СССР-е коммунизм хьалъечеи укх хIанзарча хана кхы а чIоагIагIа лаьтта маха коммунистически кхетам балара, общественни ... рам, общественни моральни боарам лакхбара тIаберзабаьча балха лоархIам. Вокх оагIорахьара, хIанзарча къаьначеи къоначеи дунеиашта юкъера идейни къовсам ирбеннача хьалашка дIахо хьинарегIа хилийта еза вай идейй наступлени, чIоагIде деза буржуазни а ревизионистски а идеологешта духьал оттилга. Из дика кхетаду вай партеша. ХIанзара шун юбилейни шу нарте идеологически болх дикка чIоагIбара шу хиниад. Цу хьакъехьа дукхадар даьд оаха я. Идеологе дешашта йола коммунистий генеральни лини — из ший чулоацамга диллача цхьа лини я. Идейни цхьоагIо чIоагIъелга, моллагIча тайпара а марксизма-ленинизма тIара, социалистически интернационализма тIара бувлараштa духьаларча къовсама хьакъехьара ленински принципаш лерригIа кхоачашъелга, вай тешаш долча тайпара, социализма мехкий къахьегамхошта хьалхашкара, лерригача дунен болхлой классе хьалхашкара массе а ханара вай юкъара декхар да.

Ше къаьстта ала доагIаш вахаре тохкам баь я вежарашха долча мехкаша цхьана леладеча гIулакхий цхьаькха а оагIув. Ювцар я вай мехкаша цхьабарт а болаш, цхьана чIоаггIеи ца хаддаши машар чIоагIбара, дунен халкъашта юкъера кхерамзле чIоагIъяра тIаерзаяь чакхйоаха дунен халкъашта юкъерча политика курс. Из кхетош нийсен курс я. Социалистически строя чулоацамах хьахулаш я из. Цо дизза а боккъонца а жоп лу болхлой классеи халкъашмукъадахареи боламий овлаш тIарча хьашташта. Цо тешаме гIулакх ду ерригача адамлен социальни прогресса.

Социализм — из, боккъала аьлча, дунен политика эггара влиятельнегIа йола фактор я. Вай доккхал а ду цун влияни халкъашта беркате хиларах. ХIаьта ца бакъ ма дий, новкъостий, машарген пачхьалкхенаши цхьана вIаши пайдане гIулакхаш леладарга мел боакхха цхьа бахьан а боаккха ког духхьал е вешта социалистически пачхьалкхений боламашцеи цар цхьана леладеча хьинарерча гIулакхашцеи бувзабенна болга. Адамлена гуш да: сийлахь-воккхача Ленина васкет даьча машар дукха безача арахьарча политика байракх социалистически содружества лакха лоаттаелга!

Массанена хов, дунен халкъашта юкъера гIулакхаш вIаши моастагIали цатешами хиннача «шийлача тIема» дохьажеча атмосферагара, машаре цхьана дахара, принципий ларда тIа ларттIа, хьаькъале пачхьалкхенашта юкъера гIулакхаш леладара формашка дахара укх тIеххьарча шерашка мел дукха даьд. Цахалдаш политически къовсам лоаттабелга дIадехаш йола из процесс, хоадам боллаш йолча, шоай чулоацамга диллача, майрра ала йиш я, — исторически коталонашка кхаьчай, аьнна.

Дунен халкъашта юкъера кхохкам лаьгIбалара процесс дIахойодаши кIоарглуши хилара керда тешал хилар дукха ха йоацаш советско-американски лакхехьара кулгалхой вIашагIкхетара итогаш. Керттердар, тхона хетачох, 1972-чеи 1973-чеи шерашка дIадоладаь доккха гIулакх — дунен ракетно-ядерни тIом лаьрхIа йиш йола СССР-аи США-неи юкъера тIом хилара кхерам кхы а кIезигбари, тIакхо цIенбаь дIабаккхара — дIа дIахьара де йиш мел яр де шинна а оагIоно къаьгга мукIарал дарца латт. Иштта къаьгга хьахьеккхад шаккхе а оагIув тайп-тайпарча областашка машарца вIаши цхьана леладу пайдане советско-американски гIулакхаш дегIадоаладе а кIоаргде а гIертилга.

Московски переговорашка ховдам боллаш вIаштIехьдаьннараш довзаш да. Укхаза сона белгалбаккха лов герзаш кийчделга социдарцеи берригней юкъара машар чIоагIбарцеи духхьал дувзаденна долча даькъа лоархIам.

Советски Союзои Америка ВIашагIкхийттача Штаташеи кулгаш яздаьд шинна а мехка ракеташта духьаларча обороана дикка керда доазув оттадара долча протокола тIа.

Из, шеко йоацаш, пайдане гIулакх да. Из пайдане да, алхха шин мехка экономика машаре дегIаярца хинна ца Iеш, царна юкъера тешам дIахо чIоагIбара а, хIаьта цунца цхьана, дунен халкъашта юкъера юкъара климат тоаяра а.

Оаха президентаца Никсонаца яьа переговорашка къоастабир иштта стратегически тIалатара герзашта доазув оттадара контураш а. Сона белгалдаккха лов кхоачашде лаьрхIа гIулакхаш доккхий хилар: дувцар да, ховчча тайпара 1977 шерага кхаччалца хиннача цу деша хьакъехьарча ханна хиннача барта тIеххьа 1985 шерага кхоачаш йIаьхагIча ханашка лаьрхIа ракетно-ядерни герз тоадара а совдаккхара а доазонаш оттадеш керда барт бар. Кхетош да, цу тайпара барт белга атта гIулакх доацилга. ХIаьта а оаха лерхI цу хьакъехьа бе вIаштIехьбаьннтча балхо, цу юкъе эггара тIехьагIа вIашагIкхийттача хана баьчо а, хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашде гIо дергдолга.

СССР-ои США-аи барт баьб иштта шинна мехка ядерни герза лаьттан кIалха тохкамаш делга вIаши йийцача ханашка дикка кIезигде, хIаьта дуккхагIа низ болча зарядашта тохкамаш делга геттара соцаде. Из барт оаха лерхI, эггара тIехьа массанахьа а массане а ядерни герза тохкамаш делга соцадарга баьккха ког.

Машара гIулакха иштта пайдане хилар гуш да химически тIом бара эггара кхерамегIча герзех пайда эцара, хIаьта иштта тIема гIулакха лаьрхIа Iалама гонахьенна воздействи яра духьала СССР-аи США-неи юкъе барт бе вIаштIехьдалар а.

Тхона хет, новкъостий, шоай тIема кийчонашта доазув оттадара пачхьалкхенашта хьокхам луш-долча цу дерригача практически гIулакхий комплексо лаьттан тIа машар чIоагIбар дезаш мел волчун лоIама жоп лу, аьнна. Духхьал цудухьа дог раьза хинна тIаийцай дунен тIа советско-американски переговорий конструктивни итогаш.

Ала йиш я, новкъостий, тхо кхы а доккхагIдар хьаштдолаши кхы а дукхагIдар де кийчеи хиларах. Советски Союз кийча я, къаьстта аьлча, ядерни герза лаьттан кIалха тохкамаш делга вIалла ца деш соцадара барт бе. Иштта оаха пайдане лерхI Средиземни форда тIара ядерни герз тIадола дерригa советски а американски а кемаши хина кIалхара лоджаши дIадахара барт белга. Хаьа хете а, хIанзалца вIаштIехьдаьннадац цу хьакъехьа барт бе. Цхьабакъда тхо тешаш да уж тха предложенеш вахаре чакхъяхар машар чIоагIбара юкъе керда боккъонцара дакъа хургхиларах а, дукхача мехкий халкъаша дог раьза хинна тIаьцаргхиларах а. Тешаш хургда вай цу дешашта барт бе йиш хургйолий ха хьакхоачаргхиларах.

Къовсам боацаш да, Советски Союзаи США-неи юкъе даргтIа, аз-м аргдар, доттагIлен гIулакхаш леладелга вIаштIехьлаккхар машара гIулакхa Iалаьмате боккхача лоархIаме хилар. Цхьабакъда, дунен халкъашта юкъера гIулакхаш хьакхолл дерригача мехкаша, доккхийча а зIамигача а. Уж дерригаш а цхьатарра бокъонаш йолаш да. Царех хIараче декхар да массане юкъара кхерамзле чIоагIъеча шийга доагIа дакъа юкъедахьа.

Социалистически мехкаш, ховш мадарра, массаза а хиннад Европерча пачхьалкхенашта юкъера гIулакхаш белгала тоаделгеи ерригача Европе машар чIоагIбелгеи ловш. Вай лакха мах бу из вай лоIам малхбузенъевроперча дукхагIдолча мехкаша кхетош хьалдоацаши хилара.

Бакъда, Европах машара континент яр санна доккхачеи чоалханечеи гIулакха Iалаьмате лоархIаме да лерригIеи цхьа лостам болаши хилар.

Ховш ма дий Европе политически климат хьахилара Францеи ФРГ-и санна йолча пачхьалкхений мел боккха лоархIам ба. Оаха раьза долаш белгалдоаккх дунен халкъашта юкъера кхохкам мелбе хьаштдолаш тIехьатIадоагIар довзаш хиннача шоайла хьалха лаьттараша даьр лораде а дIахо дегIадоаладе а чIоагIа лерхIаш Франце президент Жискар д'Эстэни ФРГ федеральни канцлер Шмидти хилар.

ЛоархIаме да пачхьалкхен деятелий а халкъий а сакхетам чу Европа маьршача перспективах бола тешам чIоагIбалар. Цу тIа гIодда, оаха дог доахаш ма хиддара, геттара боккха лоархIам болаш хургья кхерамзлеи вIаши гIулакхаш леладареи хьакъехьара пачхьалкхений Европа юкъара совещани. Шеко яц духхьала из ше гулъеш хилар а доккха карагIдаьнна хIама хургхиларах. Из хьаькъале уйла котъялар да.

Совещане толам балара эггара хьалха эш цунна юкъе дакъа лоацараша континент машаре дегIаахара керттера принципаш хаьдда дIакхайкаяр а цхьа лоIам болаш чIоагIъяр а. Из — хила йоагIа, ала мегаргда, хьаькъалера шоаш мара кхы йоаца принципаш я: хIанз долаш дола пачхьалкхений доазонаш дохаргдоацаш хилар бакъдар; низ юкъе боалабелгеи из юкъе боалабара кхерами тIа ца эцар; ший лоIаме хилари суверенитети вIаши лархIар; кхыча мехкий гIулакхашта моллагIча а тайпара юкъе лелхилга тIа ца эцар; вIаши пайдане долча хьисапе тайп-тайпарча сферашка машаре вIаши леладу гIулакхаш тIа-тIа шерагIа дегIадоаладар.

Цу лостаме гIа боахаш пачхьалкхений Европа юкъарча совещане дикка боккха болх баьб хIанзле а. Дуккха лоархIаме, принципиальни предложенеш барта йихьай. КарагIдаьнначун боаггIаш бола мах ца бича гIалат хургдар. Европейски пачхьалкхений форум цхьа моллагIа йоаца, хIаьта ма дарра аьлча ше санна яр кхы йоаца цаIени хилар лархIа дезаь.

Эггара хоалхара йолаеннай кIоаргга вIаши доазара, дукха ха йоаццаш тIехьа вIалла къоасталургдоацаш лерхIаш хиннача дешай хьакъехьа барте дахара процесс. Из дерригa а вай дика кхетаду.

Бакъда, ала безам бар, ставкаш лакхъе, пачхьалкхенашта юкъе хIанз эттача тешаме боараме укх сахьата къоастае йиш йоаца проблемаш уттае гIертараша леладер кхоачашдулургдоацаръ хургдар ца гуш хилари да, аьнна. Уж къоастае йиш хургья тIехьагIа, дунен халкъашта юкъера кхохкам дIахо а мелбеча процессе. ВIалла кхетамца а дац хьалхе а дагалаьца «хаттарилгаш» совещанета кхувса гIертилга, тахан къоастадара фактически таргадола доккхий, принципиальни гIулакхаш лоадам боацача кагийча хIамашца доаде гIертилга. Цу дерригане а ца лоагIаш совещане тIехьаяккхарга вуг, цунах пайда эца гIерт «шийлача тIема» низаш.

Цкъаза Малхбузен кепайоазон тIа корайоагIа доазонаши машареча гIулакхий кхийола принципаши йохаргйоацаш чIоагIа хилар нийса хетилга духхьала социализма мехкашта пайдане да, цудухьа уж «юхабовларах» Малхбузена «Мах дIабала» вай декхарийла да яха уйлаш. Кхы доккхадар ца сале а цецваллал уйла я из!

Машар дерригача халкъашта карагIдаьнна боккха мах бола хIама да континента Малхбоале а Малхбузе а. Дерригаш гIерт уж шоай доазонаш тешаме, хIаьта кхоане тIемаш хургдоацаш хилийта. Европейцаш дуккха миллионаш болча нахах баьлар дIаяхача хана агрессена духьалара, тIема духьалара гIулакхаш ца дар бахьан долаш. Тешаме ала йиш я дукха бала эзача вай континенте цхьаккха халкъ дац чIоагIа бола машари чIоагIа Iалашъяь кхерамзлеи ца езаш!

Совещане болх толамца чакхбаккха гIо дара тIахьехаш Малхбузерча цхьайолча пачхьалкхений кулгалхошка кхайкай дукха ха йоацаш Советски Союз. Уж кхайкаралаш нийса тIаэцаргхиларга дог доах оаха. Хетаргахьа, укх тIеххьарча шин шера Европа пачхьалкхенаша, США-с, Канадас цхьана баь боккха болх конструктивно а ма боаггIара а йистебаккха безаш хиларах йола уйла малхбузерча дуккхача пачхьалкхенаша тIа-тIа дукхагIа хьаллоац.

Вай тешаш да Европа юкъарча совещане бизза толам балара мел эша долла хIама даь даьнна хургхиларах. Дукха хIама де йиш я цу хьакъе шерарча общественноста а, цунна цхьана йолаш йолча а хьинаре гIулакхаш деча а Европерча кхерамзленнеи вIаши гIулакхаш леладарай тIехьарча боламо а. Континенте доладенна гIулакхаш дIахо дахьара а уж дIадоахалургдоацаш хилийтара а хьинаре тIехьаотта деза, — гой цунах латт, тхо чIоагIа тешачох Европе машар безача берригача наьха сийлен декхар.

Нагахьа санна хIанз долла хIама дазза вIаштIехьа да, тIема кхерам хетар — моттар да, машар Iалашбара декхар шоллагIча, хIаьта кхыметтел кхоалагIча плана тIа а отташ тIехьашка а доал яха уйла общественни наха чIоагIъелга Iалаьмате кхераме да.

Из цIаьхха а бакъдеш я эхь ца хетташ гречески тIема режимо тIема агресси ярах Кипре хиллина событеш. Цул а белгалдехаде да Кипр ший лоIаме хинна ца деза НАТО цхьайола гIоараш. Кипра чурча гIулакхашта тIемна арахьара чугIертарга дIаловийхилга а гречески агресси хилале хьа кортамукъел суверенний пачхьалкхе хинна республика юхаметтаоттаелга а цIенхаштта дIадех Советски Союзо, социалистически мехкаша, машар хьаштдола ерригa пачхьалкхенаша.

Машара духьалдбараша лехараш ца довзаш, цунах йоагIаш йола выводаш ца еш Iеш йиш яц социалистически мехкий. Хьалха я тIехьа а ца тетташ вай къестае а цIаькха къестае а езаш йола лоархIамех цIенхашттан проблемаш.

Советски Союзо, кхыча социалистически мехкаша а санна, хьалхе массехказза дIакхайкадьа тIема сихъяь кийчо яра доазув оттадергдола, хIаьта цул тIехьагIа герз кIезигдергдола хьаьдда гIулакхаш де шекийча хилар. Оаха цIаьхха а дIаях, къаьстта аьлча, Европера герзацара низаш а герз а кIезигдара барт бе кийча да тхо. Хьалха цIаккха ца хиннача тайпара, хIанз кхоачашде дезаш отт ядерни герз дIа ца доаржадарах дола договор кхы а эффективнегIеи универсальнегIеи юкъедоаладара декхар. Тхо кийча да, дукха ха хьалха дезз а, герз дIадаккхара дерригдунен конференце истола тIа хинша. Кийча да йолаш йола блокаш вIаши духхьал латтар мелдара, хIаьта перспективе — уж йиза дIаяхара барт бергбола гIулакхаш де а. Лоацца аьлча тхо бахьан гIулакх дохаргдац.

Новкъостий! БIаьшерашка Европе, Европе хинна а ца Iеш, хIама ца эшшаш хIара ноахала «ший тIом» хиннаб. Вай ноахала адамий исторечухь эггара дуккхагIа нах боабеши боахамаш доxадеши болча тIема хало ла йийзай. Цун мyаш диса̀д миллионаш долча байна тIа, вай мехкий лаьтта, вай халкъий дегахьа. Цар вайна, дийнадарашта, дицдалийташ байнарашта а вай гIулакх дIахо хьоргдолаш тIехьа тIабоагIараштa а хьалхашкара декхар.

Из доккха декхар сона цIаьхха а дагадохийтар вежарашха йолча Польша сийлен совгIато — Виртути милитаре ордено. Лочкъадергдац аз тIем тIа карагIдаьнна гIулакхаш бахьан сайна Польски Халкъа Республика Пачхьалкхен советои правительстваси иштта йола орден — доккхагIдола совгIат даларах кер тохабенна се хилар.

Из деза совгIат хьаэц аз агрессорца тIемаш даьча бирсача деноши машаре творчески къахьегача деношеи чIоагIденнача вай мехкий, вай халкъий сийлахь - доккхача доттагIала символ а лерхIаш. Сайх лаьца аргда аз со хинна а хиннав, ва а ва салте, — машара салте, коммунизмана тIехьа къовсам лоаттаберий сийлахь - доккхача эскара салте. Социализман машареи хьашташта, халкъашта юкъера доттагIали вошали чIоагIдара хьашташта гIулакх деш хилараl доккхагIа ираз коммуниста хинна а дац, хург а дац. Кхыйола дега кхы а гаргагIйола идеалаш са хинна а яц, я а яц, деза новкъостий.

Шоай кхерамзле Iалашъе гIерташ адамаша бIаьшерашка хьалхле лелаьй «Машар безе — тIема кийчле» яхача формулаца. Вай ядерни замалахь из формула къаьстта кхераме я. Саг цкъа мара леш вац. Бакъда лаьтта тIа дийна мел дола хIама массехказа хIалакде низ кхоачаргболаш дукха герз Iоадаьд укх тIеххьарча шерашка. Из дика кхета а даь, оаха ьхад, юха а яха: «Машар безе — машара политика лелае, цуьна гIехьа къовсам лоаттабе!» Из хиннай йолаш а я, хург а я тха социалистически арахьарча политика дайна.

Тхо, советски коммунисташ, дерригa советски халкъ геттара чIоагIа гIаддуг тхеай эггара гаргагIара лоалахой дика доттагIеи йола халкъа Польша вежарашха болча дезала тIах аьнна члеи, социалистически содружествас хIама кхоллаш дIа мел доладаьраштa юкъе хьинаре дакъа лоацар йолаш. Советски наха доккхал ду польски халкъацарча — эзараш шерий истори, йIаьхий культура, талант йолча, массаза а хургболаш ший даьхенна социализма никъ лаьцача халкъацарча доттагIалах. Халкъа Польша ткъаь итт шу дузача дийнахьа тхона лов, деза вежарий, шоана керда доккхий хIамаш карагIдалар, шо могаш маьрша а ираз долаш а хилар!

БIаьшерашка яхийла, кортамукъа, тоалуш йола социалистически Польша!

Даькъала хийла Польски вIашагIкхийтта болхлой парти — польски къахьегамхой сий дола авангард!

Новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьлага массане чIоагIа ладийгIар, хIаьта чIоагIа дIаьхдаь тIоараш детташ массехказза юкъагIа даьхар.

* * *

Сейма маршала С. Гуцвас дегчура баркал аьлар КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежневна польски халкъа дика ловца баккхарах, цунна карагIдаьннарий боккха мах барах. ЧIоагIа ладийгIар оаха новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьлага а социализм хьалъяра дешай хьакъехьа цо йоалаьча кIоаргача уйлашка а аьлар цо. Машар чIоагIбеш доккха дакъа лацарах оаха баркал ях Л. И. Брежневна.

Халкъа Польша 30 шу — из цхьан ханна Польски Халкъа Республика машаре дегIаахара 30 шу а да, аьнна белгалдаьккхар С. Гуцвас. Из бахьан долаш тхо декхарийла а даькотъьеннача Октябрьски революце мехко, ерригача социалистически содружествас кхоачашъьяча социализма идеяшта. Советски Союзаца айхха лоаттадеча доттагIало халкъа Польшага йиш хулийт ший толамаш дуккхагIа хилийта а чIоагIде а. Советски Союзацарча доттагIала идеяш ях хIара поляка дега чуи керта чуи.

Новкъоста Э. Герека къамаьла тIа оттаь я халкъа Польша дIахо дегIайоалаяра программа. Тхо тешаш да из программа толамца кхоачашъяра польски халкъо долла хIама дергхиларах.

Польски Халкъа Республика пачхьалкхен гими локх.

Торжественни заседани дIакъовлар хьакхайкаду.

* * *

Польски Халкъа Республика сейма торжественни заседанета, цига новкъосташа Э. Герекеи, Л. И. Брежневеи даьча къамаьлашка боккхача безамца а чIоагIа а ладийгIар вай мехкарчеи дунен дуккхача пачхьалкхенашкарчеи итташ миллионаш болча наха; заседани дIахьекхар Центральни телевидене. «Интервидение», «Орбита», «Восток» системашка гIолла, Ерригсоюзни радио чу гIолла йийцар.

(ТАСС).

ДIАЯХАЧА ЗАМАХ ЮХЕДИСАЧА ВОЧА ГIУЛАКХАШТА ДУХЬАЛА

ТIАГIЕРТТА КХОАЧАШДЕ ДЫНА КУЛЬТЕХ ДОЛА ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО

Дынах тешараш шоай лоIама кIалара ца балийтар духьа дына хьалхле лелаераша бокъо йоаца дукха харц гIулакхаш чакхдовх. ФуннагIа даь а ды чIоагIбе гIертача цар шоай тоабашта юкъеува нах, бераши кхуваш боагIараши низагIа зераташка кхувл, царна къорIаш Iомадара кружокаши группаши вIашагIъекк, Iаьдалгара бокъо а йоацаш зератий бийсаш чакхйоах, ца боагIача вIашагI а бетталуш ламазаш, зикараш ду.

Дына тоабай цхьабола култалкой советски наьха вахарца тарлургйоаца уйлаш чуйоссае гIерт, конституце советски гражданашта енна бокъонаш телхаю, дынах тешарашка шоай граждански декхараш кхоачаш ца деш дита йоах.

Дына культех дола законодательство телхаделга цхьанна сага могийтац Советски пачхьалкхено. хIаьта из даьр бекхтокхаме ца озаш вита а йиш яц. Коммунистически партеи Советски правительстваи массе а хана хадданза цIенхаштта къовсам лоаттабу дына культех дола законодательство телхадераштa духьала, царех геттара хьаьрбаьннараш уголовно бехктокхаме а озаш.

Дына культех дола законодательство телхадарах законо дIамадеххара административно хьисапе бехке бу мурдий тоабашта керте латтараш, нагахьа санна цар шоай тоабашта Iаьдала органашка регистраци ца йой, ца боагIача мурдаш вIашагIбетташ зикараш дой, зераташка ухе, цу гIулакхашта бераш юкъеозе, кхыдараш дой.

«Дына культех дола законодательство толхадарах болча административни бехктокхамах» долча закона тIа аьннад лакхе вай дийца зуламаш дераштa 50 сом штраф тоха. Из де бокъо йолаш я горрайисполкомашкара административни комиссеш.

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома X пленум чакхъьнначул тIехьагIа цхьабола болх баьб районе дынца дувзаденна харц гIулакхаш леладераш юхатохаш, хIанз хьалха санне паргIата, ца боагIача вIашагIбеттабала а, гуччахьа зуламе гIулакхаш чакхдаха а йиш йоацача оттабаьо уж. Наха юкъе еш йола дын духьалара пропаганда чIоагIъяро цхьадолча даькъе саг йоагIача - йодача, довнаш къовсамаши къестадеча ды лелаберий лоархIам кIезигбеннаб.

Из ишта дале а дына керте латтараша бахача наха юкъе зуламе гIулакхаш леладац, царна во Iоткъам баи аьлча харц хургда. Царех дукхагIбараша хIанз а дына культех дола законодательство телхаду, деша ха йола йиIигаш школах къестаю, сов лаьтташ дIа а лувцаш общественно-пайдане къа ца хьегаш баха гIерт.

Дына тоабашта керте латтараша къаьст-къаьстача мурдий цIеношка зерата бийсаш чакхйоах, цхьабакъда юртий Советаша, милице органаша, партийни а, кхыча общественни а организацеша цу деша боагIача тайпара лоардIам а бац. хIаьта дына культех дола законодательство телхадераш юхатохаран бехктокхаме озаран мел эшар а дац. Укх тIеххьарча хана зерата бийсашка мурдаш вIашагIбетталуш хиннаб БурокIалха вахача Харсиев Мочкха-Хьажий Абукара, Экажкъонгий-Юрта вахача Беков Увайса Къамбулата цIеношка.

ХIанз а нийслуш да дынах тешача даьш-ноаноша кхелета йоIигаш дешарах йоахаш цIагIа Iохувшаеш, всеобучах дола закон телха а деш. Иштта, СурхотIа вахa Батал-Хьажий чIоагIача мурдех вола Эсмурзиев Махьмада Жабраила 1958 шера яь Тамареи 1961 шера яь Маккеи деша ца бохийташ цIагIа чусоцабаьб. Цу юртарча Медов Алсбика Iаьлас а деша ца ухийташ школера хьаяьккхай Лемкаи Матни.

ХIаьта Экажкъонгий - Юрта баха Батал-Хьажий мурдех бола Мацневгlар Ибрахьами Сабои, АрапиевгIар Къамбулати Яхьяи деша багIа кхелета шоай йоIигаш а нийна гаьнна болх бе дIабахаб. Цу тайпара зуламаш ца хилийтара чIоаггIа оарцагIъяла декхарийла яр цу юрташкара юртa Советаш, школай педколлективаш.

Дынах тешарех цхьадола даькъа советски законаш теркал а ца деш шоай лоIамагIа Iадатеи шарианеи Iаьлалга наха юкъера гIулакхаш къестаде гIерт. Иштта «Электроинструмент» заводе болх беш йолча Евлоева Османа Маржанеи Сунженски района Мужеча вахача Чумаков ГIазла Махьмадеи шоай йоккхагIйола йоI Макка кIала цхьа саг йолча Мужечарча Бисаевга маьре яхийтар. ТIаккха цигара фусам ца а товш цIаенача цо цIагIа бер дир. ХIаьта цун наьнас Маржана шариIато яхачох бер даьца хила деза аьнна Бисаевга дIаденнад из.

Дувца ца дезаш ховш да цу тайпара вахара гIулакхаш къестадечар мел зулам ду. ШариIатои Iадатои маяххара довнаш, къовсамаш, керда дезалаш хьахулаши е уж бохаши нийслу гIулакхаш къестадеш йола моттигаш районе кIезига нийслац. ХIанз «кхелага» да гIулакх къоастаде гIерташ ба шоайла дов лелаеш бола Яндарера ГанижевгIари ГайсановгIари.

1974 шера февраль бетта Назрановски райисполкомо яьча решенегIа IаьлтиЙ-Юрта вахача Колоев Iаббаса ИбрахIима цу юрта вахача Кунта-Хьажий мурд волча Мальсагов Мехьтегара 0,10 гектар сов лаьтта хьа а хоадалаь цIа хьаллеогдолаш нов. Колоевна дIаденнадар. Март бетта из решени кхоачашъе еча комиссе членеех лата гIийртав Мальсагов, хIаьта цига цIа хьалде гIертача Колоевна кхерам тIатувсаш а ва из.

Цу тайпара харц уйлаши зуламе гIулакхаши леладеш къаьнача IаьдалагIа баха гIертараш тха районе кIезига бац. Царца боагIаш бола кхетама болх бе декхарийла я партийни, советски, общественни организацеш. ХIаьта из кхетам дIаэца ца тугаш шоашта болча аьттона советски законаш телхаде гIертараш юхатоха низ болаш да вай.

Л. ХАЙДАРХАНОВ,
Назрановски района прокурор.

Венгерски Халкъа Республике Советски Союзера «сийна доагор» хьаухаргдола «Вежарал» яха газопровод хьалъе йолаяьй. 130 километр йола трасса хьалъеча хьинаре дакъа лоац советски специалисташа. ХIанз 75 саг болх беш ва Ньирмаде (Саболч-Сатмар яха область). Турбаш вIашагI а хетташ уж Iояхка езача метте дIаккхухьийт цар.

Венгерскии советскии гIишлошъераша ханал хьалха — 1975 шера 31 март хьатIакхачале балхаш чакхдаха лерхI. Цу къахьегама толамца белгалдоаккхаргда цар кастта хила езаш йола ВСРП XI съезд Венгри мукъаяьккхача денз 30 шу дизари.

СУРТА ТIА: венгерскии советскии коллегаш.

МТИ—ТАСС сурт.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

«Таханарчул кхоана дуккхагIа арахецаргья мехкдаьтта продукци» яхача девизах къа а хьегаш шерра социалистически яхь йоаржаяьй В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода установкаша. Царна юкъе хьалхара моттиг яьккхай Забелина Танеия Тимофеевнас кулгалдеча кхоалагIча трубчатка коллективо. ВорхI бетта план ханал дукха хьалха кхоачаш я яь. хIанз августа кхоалагIча декада чотах къахьегаш я из. Иштта дика къа а хьегаш хIаналехьа августа хьалхарча ах бетта план тIеххкхоачашъяьб Шеин Владимир Анисимович, Демченко Владимир Николаевич керте латтача установка технологаша. ХIаналехьа ворхI бетта планагIа лаьрхIачул совгIа цар арахийцай итташ эзараш сомий маьха товарни продукци.

Царел дукха тIехьаюсаш яц ворхI бетта план ханал ах бутт хьалха кхоачашъяь Круглякова Надежда Трофимовнас кулгалдеча установка коллектива а.

Л. ФОМЕНКО,
тха штате йоаца корр.

* * *

Хьинаре къа а хьегаш кердача сезонах башха дика толамаш доахаш ший болх дIаболабаьб Грозненски Пригородни совхозерча Вовченко Лидия Семеновнас кулгалдеча консерви цеха коллективо. Товарни продукци арахецарех из маьхала яккхареи укх бетта задани 18 июлеи ворхI бетта план 19 июлеи кхоачашъяьй цо.

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагIо, 25 июль 1974 шу.

ДЕРРИГА БАЛХАШ-ЦХЬАН КОМПЛЕКСАГIА

Укх шера 800 гектара тIара кIа чуэца дезаш ба Гудермески района «Кавказ» колхоза кхаш леладераш.

Шерра даьржад хIанз колхозе кIа чуэцара балхаш. Ялат сихен дикен чуэцара деррига низаш оарцагIдаьха, Iуйрийна са тессача денз боад къовлабаллалца къахьег кхашка комбайнераша, шофераша, кхыча болхлоша.

Ялх комбайн я кIа чуэцаш. Хьакхари ардари цхьана долаш болх бу комбайнераша.

— Хьакхари ардари цхьана долаш ялат чуэцара метод дукха могаеш яц юрта боахама специалисташа. ХIана аьлча хьакхари ардари къаьсткъаьста долаш чуэцача хана кIезигагIа дов ялат. Цхьабакъда цу методах ялат боарамагIа хьийкъа доацача хана мара болх бац. Хьекха ялат касарашка уллаш хьувкъ. Цул тIехьагIа арда доладу из. ХIаьта нагахьа санна боарамагIа хьийкъа ялат хьекха касарашка Iодилла арда доладича, из сов докъаденна хилар бахьан долаш, дукха пус кхай тIа,—йоах колхоза керттерча агронома Арсанбиев ЯрагIе. — ХIаьта хIанз оаха чуэцаш дола кIа боарамигIа хьийкъа чIоагIа докъаденна да. Из бахьан долаш хьакхари ардари цхьана долаш бу оаха болх. Цу тайпара чуэцаш доландаь къаьстта йоакхо ю оаха кIа ца дойтара, из кхай тIа ца дитара. Комбайнийн ерригача узлашта дика герматизаци яьй. Из бахьан долаш наггахьа мара бисац кхай тIа арданза кIи ка.

Комбайнаша болх беш яькккхача лерагIа долх тхо, сон Арсанбиев ЯрагIийн. БIаь квадратни метр юкъ йолча кхай тIа массеха мара кIи ка корабанзар тхона.

Комбайнашкара хьатта кIа дIакхухьаш кхо машин я.

Болх мамогга сихагIен дикагIен бара шерра социалистически яхь яьржай комбайнерашта а, шоферашта а, кхыча болхлошта а юкъе.

Комбайнераша, шофераша беш бола болх дIаязбеча графика тIа хьежача гучадоал шоай балха нормаш кхоачаш ца еш цхьа комбайнер, шофер воацилга. ХIаьта къаьстта дика къахьегаш белгалбаьннаб комбайнераш Загамаев Яхьья, Вюсуров ГIойсолта, Абдурашидов Ваха. Социалистически яхье хьалхле яккхарах керттерча даькъе цар кхаьнне лелабу къовсам. Яхье даим хьалха волаш къахьегаш ва шофер Алиев Хьамид а.

Комбайнаш кхай тIара дIайолххаше а, цар моттиг ча гул а деш цунах кепаш еча пресс-подборщикаша дIалоац. Кхоъ я уж болх беш. Къаьстта дика къахьег Махмаев Ильяса. Дийнахьа юкъера лаьрхIача 15—16 тонн чана кепа тоха кхоаву из, дийнахьарча нормал кхоза дукхагIа.

Чана кепаш кхай тIара гул а еш ферме дIакхухь. Из болх беш Кошкелдерча юкъерча школера бархIлагIчеи, уйслагIчеи, иттлагIчеи классашкарча дешархой кхо бригада я. Шерра яьржай яхь дешархошта юкъе а. Хьалхле иттлагIча классе дешаш хургволча Абдурахманов Лечас кулгалдеча бригадага я. Цунца цхьана болх беш ба, бархIлагIча классера дешархой Хамудаев Ахьмади Хамурзаев Хьасани.

Чана кепаех аргIаш ду ферме. Из болх беш ба пенсионераш Базаев Хьамид, Солтамурадов Солтмурд, Мадарсултанов Дагал. Сихен нийсен хьалйот цар стогометателаца трактористa Темиров Iийсас йоашта хьаллуш йола кепаш.

Пресс-подборщикашта тIехьа чах мукъадаьина лаьтта аха арабовл механизатораш. Лаьтта оахаш кхо агрегат я.

Лаьтта ахарал совгIа, хIанзале 150 гектара тIа кIа чуийцачул тIехьагIа доакъара хьажкIаш дIайийнай колхозхоша.

Иштта ялат чуэцар, чах кхаш мукъадахар, лаьтта ахар, доакъара шозлагIа юв культураш дIаера балхаш цхьан комплексагIа деш къахьегаш ба кавказцаш.

Дика вIаштIехьдаьхад колхоза кулгалхоша ялат чуэнаш боахкача наьха балха хьалаш. Комбайн е трактор ехача из цу сахьате-тоаю летучкаца болча механикаша, слесараша. БIаргасаьнашца, спецбарзкъашца, кхыча гIирсаца Iалашбаьб механизатораш.

КIа чуэцаш боахкачара гаьна яц колхоза столови. Цудухьа делкъийта хIама даа столове буг комбайнераш, трактористаш, шофераш, кхыбола болхлой. Кхача мах боацаш лу ялат чуэцаш къахьегачарна.

Боккха теркам тIабахийтаб колхозе ялат чуэцарашта юкъе социалистически яхь лелаяра, наьха балхацара материальнии моральнии безам совбаккхара. Иштта, социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхача комбайнера, шофера карара кара тела ЦIе вымпел, пхиппа сом ахчан премии лу.

Комбайнерашта юкъе эггара дукхагIа — кхозза пхиппа сом эцаш хIанзле 15 сом премии яьккхай Загамаев Яхьъяс. ХIаьта шофера Алиев Хьамида — шозза, пресс-подборщика тIа болх беча Махмаев Ильяса — пхезза пхиппа сом премеш ийяьй.

Халданза йоакхо ю колхозе кулга цIена боацача нахах ялат лорадара. Иштта, комбайна бункер чура ялат машина кузов чу диллачул тIехьагIа, комбайнерага йолча ведомоста тIа, цунгара иззал ялат хьаийцад аз, аьнна кулг язду шофера, шийн аргIагIа шоферага иззал ялат дIаденнад аз, аьнна тешал деш шоферага йолча ведомоста тIа кулг язду комбайнера. Цу гIулакхо торо хулийт чуийцача хIара центнер ялата тешаме учет лелае, цул совгIа цу ведомосташка хьежача хов хьан мел болх баьб.

Боккха болх чакхбоаккх колхоза халкъа тIахьожама комитето. Ялат чуэцача кхай тIа, цигара хьатта бодача новкъа, хьатта хьадахьа ялат увзача халкъа тIахьожама комитета посташ латт. Кхай тIара ялатаца дIайола машин шкиннахьа дIаязъю. Цу гIулакхо ялат лочкъадара цхьаккха тайпа аьттув хилийтац кулга цIена боацача наха.

М. ХАМАТХАНОВ.

СУРТА ТIА: (хьалхарчун тIа) «Кавказ» колхозе кIа чуэцаш я комбайнаш; (шолагIчун тIа) Абдурахманов Лечас (сурта тIа трактора тележка тIа латт из) кулгалду дешархой бригада кхай тIа ухка чана кепаш гулъеш я; (кхоалагIчун тIа) лаьтта оахаш ва тракторист Калаев Тапа.

Автора сурташ.

БАЛХАШ СИХДАЬД

22 июнь тIакхоачаш республика колхозашкеи совхозашкеи 122 эзар гектар совгIа ялат хьекхад — дерригача ялатах 63 процент.

Ялат чуэцара балхаш ледара леларах цIенхаштта критика яьй сунженски боахамашта. Царех дукхагIдараша критиках пайда ийцаб, ялат чуэцача кхашкара гIулаккаш тоадаьд: ялат чуэца доладича денз мел даьчул дукхагIа да тIеххьарча цхьан кIира даьр.

Сунженски района кхаш ладеращца яхь лелаеча грозненцаша цу юкъа 5-гара 74 процентага кхоачаш дукхагIа хьекхад ялат.

ТIатеIIа къахьега а яхье инициатива совъяккха а еза ачхой - мартановскии урус-мартановскии механизатораша. Ялат чуэцара балхаш сихде деза Назрановски, Малгобекски а, шоайла яхь лелаеча кхыча районаша а.

Цхьайолча районашка ялат чуийца доалаш летт, вокх районашка дIадалуш мара дац уж балхаш. Цо торо хулийт мукIаьнна техника ялат чуэцаза йолча районашка дIахьояe.

Шоаш паччахьалкхенна денна дош кхоачашдара укх тIехьарча деношка дукха ялат дIаувз дукккхача боахамаша ялат дIанийдеча пункташка. Массарел дукхагIа паччахьалкхенга ялат дехкад Надтеречни района совхозаша — 8857 тонн.

Ерригача республике 43435 тонн кердача хьувкъама ялат даьхен амбарашка чудоассадаьд.

Белгалдаккха деза: ялат кийчдеlга кхы а сихагIа чакхдаккха йиш я. Боахамий хьаташка дукха ялат Iайнад, цуна обработка елгеи из дIалулгеи сихде деза. Урус-Мартановски района боахамаша шоай доалахоша ачхой - мартановцаша миссел ялат хьекхад, цхьабакъда, паччахьалкхенга дIаденнар кIезигагIа да.

Ялат чуэцача техникагеи транспортагеи дикагIа болх байтилга, ялат сихагIа чуэцари дIаозари таханарча ден бехктокхаме дехкар да.

ДАЬХЕННА-ДИКА ЯЛАТ

Неха-ГIалгIайчен ялата продуктай управлене дикагIчарех я Аргунски ялат дIанйиду пункт.

Пятилетка дийлагIча, къоастамбеча шера керда ялат дIачуэца дика кийчо ярах республике хьалхара ахчан премии еннай цун коллектива.

Цу пункте ялат дIачудала тIачIоагIбаьча ялх боахамах кхаь дийнахьа ялат дIанийзар духхьал «Автуринский» цхьан совхозо. Цо хIанзле 259 тонн совгIа ялат дIаденнад. Массехк машина енай Грозненски района «Юбилейный» совхозои «Советская Россия» яхача колхозои. ХIара дийнахьа дукхагIа хул ялат дIачулураш. Цхьабакъда, дикалга диллача хьачулуш дола ялат дог хьоасташ дац.

Автуринцаша хьаоза ялат моцийтача тIуналга дIакхоачаш 16,9 процент йолаш, 2,6 3,8 процент бIеха да. Аьта фийгаш дукха уа.

Ялат дIачуденнача кхаь дийнахьа бархаме пайда аца йиш йолаш 20,7 тонн отходаш йоаьй автуринцаша.

Юкъе дукха нувхаш йолаш да «Советская Россия» яхача колхоза хьачулуш дола ялат— 5 процент. ХIаьта «Юбилейный» совхозо хьачулур духхьал комбайнаш тIара доагIаьа тайпара хьатта цIен ца деш хьадахь.

Боахама кулгалхоша диилолийт цIенача кондиционни ялатах паччахьалкхено ахча тIатохилга, хIаьта бIехачох дозал а ахча а Iодоаккхилга.

Ялат дIачудала доладьча хьалхарча деношке а из санна дола кхоачамбоацараш ниймедолийтилга мегаргдолаш гIулакх дац. Боахамий керттера агрономашни семеноводашни бехктокхаме ба цу гIулакха.

П. НОВАКОВ,
паччахьалкхен ялата инспектор.

ЧУИЙЦА БАЬННАБ

Шелковской района Менжинске-цIерагIча колхоза гурахьа дийна ялат чуийца баьннаб. Колхоза хьалха латта механизатораш, водителаш кхай тIа хоастабеш митинг йир парткоми колхоза правленеи.

Боахама механизаторашта юкъе яьржача яхье хьалхле яьккхай комбайнера Геремеев Асайдулас. Шийн комбайна бункер чура 650 тонн гаргга ялат деннад цо. ШоллагIа моттиг яьккхай комбайнера Захарченко Николая. КхоалагIа моттиг Лютов Михаилага я.

Ялат сиха чуийца даккхара дика новкъостал даьд автомашинай шофераша.

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГ

Хьинаре къахьегаш ба укх деношка Сунженски района «Ассиновский» совхоза болхлой сома баьцадзараши чуэцаш.

БархIлагIча июле помидораш чуэца йолайир Землянский Михаила Поликарповича кулгалдеча бригада баьцадаараш леладераша. Царна тIехьа помидораш чуэца йолайир 4-ча, 14-ча бригадий къахьегамхоша а.

Дикен планал дуккха совгIа долаши да ерригача бригадаша чудахьа баьцадаараш.

Планал совгIа хилар парникашка кхе а яь паччахьалкхенга ехка нарсаш а.

Лакха хьокхамаш гойт сомий бешамаш лелаечар а. Июль бетта хьалхарча деношка гуржий боалаш чуийца баьлар 12-гIча бригада сомий бешамаш лелаераш.

Дика хьийкъаб укх шера гуржий боалаш. Из сом паччахьалкхенга бохкара планал совгIа шоай социалистически декхараш а дукхха тIеххьбачашдир 12-ча бригада къахьегамхоша. Иштта, планагIа 30 тонн чуба безаш хиннача 60 тонн гуржий боалаш чубера бригадас.

Цу бригада-кулгалдеш я йоккха балха опыт йола сомий бешамаш лелаер Кудиева Валентина.

Шоашта хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдара хьинар кхо-на деш къахьег Адуев Исраила Хьамида кулгалдеча нийслагIча барттайнача бригадас а. ХIаьта къахьегама толамаш а довх.

Паччахьалкхенга клубника бохкара план 139 процент, нарсаш йохкара — 150 процент кхоачаш а яь, хIанз Iажаш чуэца болабаьб бригада болхлоша. Паччахьалкхенга хIанзле 50 тонн Iажаш бехкаб бригада коллективо.

М. АДУЕВ,
тха штате воаца корр.

ЯХЬО НИЗ ТЕЛ

Укх шера хьалхарча ялх бетта социалистически яхье даьхача толамашта итогаш яра «Сухумприбор», «Дагэлектромаш», Назрановски «Электроинструмент» Орджоникидзевски автотракторни электрооборудоване заводашкарча коллективий вIкалаш хилар укх деношка Грозненски «Электроприбор» заводе.

Делегацешта юкъе административни, профсоюзни, комсомольски организацей вIкалаш хиина ца Iеш производстве хьалха латташ бола болхлой а бар. Царна юкъе вар, масала, Назранера лекальщик, КПСС обкома член Котиев Ахьмад, наладчик Даурбеков Муса, Орджоникидзера кордонатчик Габуев Александр, чертежница Яхьяева Ольга, обмотчица Гаглоева Салимат, Сухумера наладчик Чагибая Тамаз, Махачкалера слесарий-сборщикий бригадир Исмаилов Нажмутдин, слесарь-сборщик Адамов Рубен, иштта кхыбараш а.

«Электроприбор» завода цехашка хьажарца дIаболабир комиссе шийн болх. Заводах лаьца хьаьшашта дийцар директоро Л. Н. Перепечаева. Цо аьлар, заводе къахьегаш волча 2160 сагах 900 кхалсаг я. Болх бечарех аханел совгIа бараш кагирхой ба. Комсомольски организаце мугIарашка 500 саг ва.

Предприяте арахец электрографически копировальномножительнии аппараташ. ХIара бетта 150 тайп-тайпара аппарат арахец завода коллективо. Завод кхы дIахо а детIаьхаргйолаш, шерлургйолаш я. Цу гIулакха иттлагIча пятилетке 12 миллион сом хьакъбастадерга.

Дукха сакъердаме хIамаш дIа-хьа дийцар вIашагIкхийттачар, хIаране шийн-шийн заводах, коллективах лаьца дувцаш.

Масала, «Сухумприбор» заводо ше болх бе йолаеннача 14 шера 35 тайпара 52 миллион сома маьха продукци арахийцай. Укх шера кхы а 17 миллион сома маьха продукци арахецаргйолаш а я. Заводе кхаь участкаеи йиъ бригадаеи коммунистически къахьегама коллективаш яха сийлен цIераш еннай, 350 болхлочоа коммунистически къахьегама ударник яха цIи еннай, царех 133 «1973 шера социалистически яхье котваьннар» яха значокаш енна ба.

Дика къахьегаш ба «Дагэлектромаш» завода болхлой а. Укх шера продукци маьхал яккхара план 102,4 процент кхоачашъяьй. Планал совгIа 214 эзар сомана продукци маьхал яьккхай, встречни план 150 эзар сомана мара йоацача. Товарни продукци планал совгIа 240 эзар сома арахийцай. Из тIайийцача декхарел 68 эзар сом дукхагIа я.

Социалистически яхье лакъа лоацаш 722 саг ва. Из болх бечарех 90 процент я. Яхье дакъа лоацаш 31 бригада, 11 участок, 5 цех, 13 отдел я. ДикагIйола коллективаш лоархIаш я № 2 йола сборочни цех, агрегатни участок, штамповочни участок.

Орджоникидзевски автотракторни электрооборудоване завод болх бе йолаенна ткъаь пхиъ шу совгIа ха я. Цу юкъа укхаза вIашагIкхийтта барттайна къахьегаш я дукккача къамех болча нахах латташ йола коллектив. Цхьа дезал санна ба укхаза эрсий, хIирий гIалгIай, украинцаш, гуржий, эрмалой.

Завода коллективо массаза а кхоачашду производственни декхараш. Укх шера хьалхарча ялх бетта план 28 июне кхоачашъяьй. Планал совгIа арахийцай 125 эзар сома маьха продукци. Къахьегама овсарле 1,5 процент лакхъеннай.

«Электроинструмент» завод хьайийллача дийнахьа денз Орджоникидзевски ОЗАТЭ завода коллективаца социалистически яхье яьнна къахьегаш я цун коллектив. Шинна а предприятей болхлой кастаста вIашагIа а беттапуш дикагIа йола опыт дIа-хьа тел, вIаши эша новкъостал ду.

Иштта, «Электроинструмент» завода литейщика, Къахьегама ЦIеча Байракха кавалера, шийн пятилетка кхоачашъяьча Махлоев Мухарбика барт бир ОЗАТЭ завода ветеранаца, коммунистически къахьегама ударникаца литейщикаца Каллагов Асхарбекаца социалистически яхье а заьнна къахьега. Назранера слесарь-лекальщик Котиев Ахьмад Орджоникидзерча слесарца - инструментальщикаца Колиев Таймуразаца яхье ваьнна ва.

Цхьацайолча хана бIаргача коллективаша дIа-хьа новкъосталаш ду. Масала, ОЗАТЭ заводе ледара лелар оатхалашта штамповка яра гIулакх. Назрановцаша шоай новкъосташта хIара дийнахьа массехк оатхалаш хьае болабелар. Шоай аргIаца, орджоникидзевцаша шестернешта автоматии заготовкаш кийчйир.

Социалистически яхье даьхача толамашта итогаш яра йолча собране хьакхайкадир ерригa а коллективаш производственни планехи социалистически декхарехи дика лоархIаяь хилар. Кхы дIахо а социалистически яхье а баьнна къахьега лаьрхIар гулбеннараша.

Е. МАКСИМЕНКО.

МИШТА КХОАЧАШДУ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЛАКХЪЕШ...

«Автоспецоборудование» яхача опытно - экспериментальни завода кулгалхоша, общественни организацеша беррига шоай теркам тIабахийта лелабу дIайохийтача къахьегама, материальни, финансови средствай чотах дукхагIа продукци арахецара, чурча резервах бизза пайда эцара, цох хьахулаш дар дукхагIа хилийтара бола болх.

Пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра ЕррисоюЗни социалистически яхье яьннача завода коллективо керттерча технико - экономически хьокхамий паччахьалкхен план, гIайнца социалистически декхараш, встречни план кхоачаш ца еш цхьа шу дIадахийтац. Укх шера а хIара бетта план тIеххоачашъеш хьайоагIа из. Цудухьа товарни продукци маьхала яккхара ах шера план 26 июне кхоачашйир. ПланагIа лаьрхIачул совгIа ехкар 80 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци. Хьалхарча ялх бетта иштта толамца кхоачашъяьй валови продукци, гаражни оборудовании, автомобильни запасни оатхалаш арахецарен къахьегама овсарле лакхъярен паччахьалкхен плани встречни плани.

Череповецки «Красная звезда» яхача «Автоспецоборудование» завода коллектива инициатива хьал а лаьца тха болхлоша тIагIертта къовсам лоаттабу оборудованех пайда эцилга тоадаран, цун чотах планал совгIа продукци арахецаран тIехьа. Цу даькъе дика ка йоал завода болхлой. Укх шера хьалхарча ах шера арахийца товарни продукци дуккха дукхагIа хилар соахка цу юкъа арахийцачул, хIаьта соахка а укх шера а болх беш йола мощносташ цIаIаш я. Цо къаьгга хьахьокх царех укх шера дикагIа пайда эцаш хилар.

ДIадахача шера хьалхарча ялх бетта арахийцачул 179 эзар сома маьха дукхагIа арахийцар валови продукци укх шера цу юкъа, хIаьта гаражни оборудовани — 156 эзар сома маьхеи товарни продукци — 168 эзар сома маьхеи дукхагIа арахийцар.

Из дукхагIа хилийтар производства ерригa торонаш оарцагIа яхарах, балха ханах бизза гIа пайда ийбарах, халача балхашта механизаци ярах, дикагIйола технологически процессаш производствана юкъекхахьарах, организационно - технически мероприятейи кердача техникаи планаш толамца кхоачашъярах. Производственни мощноста хIара квадратни метра дIалаьрхIача керттерча цехашка планагIа арахеца еза продукци 323 сома маьха йолча, арахийцар 331 сом мах болаш хилар, соахка хьалхарча ах шера производственни мощноста цхьан квадратни метра дIалаьрхIача арахийца продукци 314 сома маьха мара яцар. Фондоотдача 1,1 сом хилар, планагIа хила езаш яр 1,06 сом долча, хIаьта соахка цу юкъа хиннар 1,02 сом мара яцар.

Заводе къахьегаш бола цах дIадахача шера хиннача 32 саг кIезигагIа воллашехьа соах кa хьалхарча ах шера хиннача 8,9 процент лакхъеннай къахьегама овсарле. Болхлошта телаца алапел дуккха а сихагIа лакхъеннай из. ДIадахача шерарчул дикка дукхагIа кхомоеш дIаухийт алапи. Укх шера хьалхарча ялх бетта кходаьд 16 эзар сом алапи, соахка цу юкъа кхоадаьр 8,7 эзар сом мара доацача.

Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах хьалхарча ах шера кходаьд 60 эзар сом. Цхьан сома маьха продукцега планагIа дIадахийта дезар 92,05 кепиг долча дIадахийтар 90, 18 кепиг хилар. ХIаьта соахка цу юкъа дIадахийтар 92,55 кепиг дар. Паччахьалкхен пайда бара задани 120,1 процент кхоачашъяьй. Соахка баьчул 54 процент дукхагIа пайда баьб укх шера ялх бетта. Юкъара рентабельность 1,05 процент лакхъеннай планагIа лаьрхIачул, с соахкарчул 2,17 процент.

Укх тIеххьарча хана дуккха дикагIа пайда ийбе болабеннаб балха ханах. Пайда ца эцаш зехьа йоаеш хиниз балха ха 2052 сага-ди кIезигъеннай, цу даькъе предприяте кулгалхой мукъагIа балха тIара болхлой мукъабувлаш хиннар 375 сага-дии прогулаш еш йоаеш хиннар 209 сага-дии кIезигъеннай.

Производства эффективность лакхъярен материальни ресурсех дикагIа пайда эцарен йола резерваш тахкара чIоагIа пайдане да завода ерригача цехашка, участкашка чакхдоаха производства резервайи кхомбарен тIехьара общественни хьажараш.

ДIадахача ах шера цу хьажарашта юкъе дакъа лоацаш хилар 251 саг, уж хул заводе беррига къахьегачарех 26,2 процент цах. Производства керда резерваш гучаяхара, материальнии къахьегамеи ресурсаш кхомбеш дIаахийтара тIаерзаяь 254 предложени елар цар. Хьажар долча хана производствана юкъеяхьа могаш царех 176 предложени, царех хIанзле юкъейихьача 147 предложене 25 эзар сом пайда баьб производствана. Кхоадаьд 55 тонн аьшк, 38 тонн условни доагор, 115,1 эзар киловатт-сахьат электроэнерги. Из болх дикагIа вIаштIехьбаькхаб А. Г. Скворцов керте латтача йиълагIча цехеи С. Г. Гица кулгалдеча ремонтно-механически цехеи коллективаша.

ДIадахача шерашка тIехьаюсаш яр йиълагIа механосборочни цеха коллектив. Производства резерваш тахкара цеха болхлоша еннача бIаь гаргагча предложене торо хилийтар ах шера план 100,3 процент кхоачашъе, къахьегама овсарле дикка лакхъе, йоаеш хиина алапе фонд дикка кIезигъе.

Хьажараштa юкъе хьинаре дакъа лоац шерагара-шерага заводе дукхагIа хулаш болча рационализатораша. ДIадахача шера хьалхарча ах шера къахьегача бIаь сагах 5 рационализатор хиннача укх шера 8 рационализатор ва. Цар еннача рационализаторски предложенеша 20 эзар сом пайда баьб. Дика рационализатораш лоархIаш ба аьшкпхьар Ш. Р. Магомедов, инженераш - механикаш Ю. Н. Стригин, А. М. Поляков, технолог Н. С. Кузнецов, кхыбараш.

Тха заводе производства экономически эффективность лакхъяра доккха новкъостал ду халача балхашта механизаци яро, дикагIйола технологи, организационно - технически мероприятеш, НОТ-а планаш производствана юкъехахьаро. Уж мероприятеш чакхъяхарах заводе деррига деча балхех 77 процент дараштa механизаци яьй. Кийчъяьй ерригa арахецача продукцена лаьрхIа йола 145 тайпара оснастка, производствана юкъейоалаяьй хромированеи кадмированеи технологически процессаш, кепаетта йолаяьй 15 тайпара оатхалаш, болат лоала а деш керда хьае йолаяьй моделагIа йола шин продукци. Металл долча складера кузнечно-заготовительни участке из дIадохийт механизировании хьисапе. Цу деррисеша тоадаьд къахьегама хьалаш, дикагIа хилийтай арахеца продукци, лакхъяьй къахьегама овсарле. Ах шера чакхъяьккхача 16 организационно - технически мероприяте 26,2 эзар сом пайда баьб. ПланагIа производствана юкъейоалае езаш хиннар яр 16 эзар сом пайда бергбола 14 организационно - технически мероприяти.

ЧIоагIа йоакхо ю заводе арахеца продукци дикагIа, дукхагIа яхаргйолаш хилийтара. Духхьала ах шера 64 конструктивни хувцам даьд арахеца продукци дикагIа хилийтара, 23 оатхали 3 узели форма хийца арахеца йолаяьй. ХIара гаражни оборудованега дIадохийташ дола металл 1,8 килограмм кIезйгдарах 40,9 тонн металл кходаьд. Хьалхарча ах шера кийч а яь производствана юкъейоалаяьй техдокументаци, но дIабода мах лакх а ца беш 1,5-зза дукхагIа пайда эца наш хулийт подъемно-транспортни оборудованех, электромеханически электрогидравлически подъемникех. Из бахьан долаш вай мехкарча автотранспортни предприятеша шера кходергда 940 эзар сом.

Производства экономически эффективность лакхъяра дола дукха масалаш довладаьд хьай. Цу даькъера завода толамаш дика а да. Из хьахиннад планагIа белгалъяьха мероприятеш чакхъяхарах, къахьегамхой общественно - политически хьинар айдарах, боахама кулгалделга цIенхаштта тоадарах, социалистически яхь кхетамца вIаштIехьъяккхарах, кадраш хьакъоаста а яь йоагIйоагIача дIанийсъярах, боккъонца партийни сталагIа болх вIаштIехьбаккхарах.

Идейнии производственнии знанеш завода болхлоша лакхъю партийни, комсомольски, экономически всеобуче, иштта технически дешара курсашкеи семинарашкеи.

Укх шера завода болхлоша чакхъяьккхар кхаь шера йола кхо коммунистически къахьегама школеи 10 экономически школеи. Укх шера цхьоалагIча октябре денз «Социалистически къахьегама экономика» яхача кердача шин шера йолча программагIа дIахо дешаш хургба болхлой. «Экономика лардаши производствана кулгалдарен» курс Iомаеш кхаь экономически школе дешаш хургба инженерно - технически болхлойи гIулакхера нахи.

Пятилетка дийлагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра укх шера встречни план тIайийцар завода болхлоша. Из кхоачашъяра тIагIертта къовсам а лоаттабеш шерра социалистически яхье баьннача болхлоша доахача къахьегама толамий хан-ханнахьа итогаш ю. ХIара бетта 10 ди хьатIа кхоачаш яь чаккйоал уж ерригача цехашка, участкашка, сменашка. 15 дента кхачалехьа профсоюза завкоме итогаш ю яхье яьннача цехашка даьхача толамий.

Социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхача цехана лу завода карара-кара тела ЦIе байракх, Сийлен грамота, ахчан премии. Кхаь бетта вIаштта социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхача болхлочун портрет цеха Сийлен доска тIа хьалтох. Социалистически яхье бэшха-дика толамаш дахарах паччахьалкхен совгIаташ деннарашта шу чакхдаьлча луш йола премии кхычарна лучул 25 процентага кхоачаш дукхагIа хул. ДIадахача шера «1973 шера социалистически яхье котваьннар» яха сийлен значокаш а луш 103 сага елар из премии. Заводе дукккача шерашка къахьегача наха болхлой собрани а йийя «Завода ветеран» яха мехали деза совгIати лу. Укх шера апрель бетта уж деза совгIаташ делар 120 болхлочоа.

Тха завода коллектив социалистически яхь лелаеш я Беслановски «Автоспецоборудование» завода коллективаца. Яхье яьннача шин завода коллективаша даьха толамаш болхлошта дIадовзийташ цар коарча хьокхамий доска тIа дIаязду уж хан-ханнахьа. Заводе къахьегаш волча 934 болхлочох 452 саг коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи лелаеш ва, 469 болхло из сийлен цIи яккхара къовсам лоаттабеш ва.

Хьалхарча ах шера бIаргчана шера тIайийца хиина социалистически декхараш кхоачашдаьд 31 болхлочо. Царех ва формовщик М. Б. Мифтахов, газорезчик С. С. Габралян, токараш А. А. Мусаев, А. Г. Салов, слесараш Д. М. Уваров, Б. М. Басиков, кхы дуккха бараш а.

Укх шера шоай пхе шера задани кхоачашъяьй заводерча 71 болхлочо. Царна юкъе ва плавильщик С. Э. Линк, аьшкпхьар Ш. Р. Магомедов, токарь А. П. Урусов, газоэлектросварщик В. С. Турапин, слесараш Е. Я. Ушаков, М. А. Егаян, газоэлектросварщик Ш. А. Сашков, кхыбараш.

ЦхьоалагIча квартала плани тIайийца социалистически декхараши тIеххоачашдарах завода коллективана города предприятешта юкъе яьржача социалистически яхье кхоалагIа моттиг а хьожаеш республикански Сийлен доска тIа яьккхар тха предприяти. Иштта района карара-кара тела ЦIе байракх а елар. ШоллагIча квартале даьхача толамий итогаш йича цIаькха а из совгIат хьожадаьд тха предприятена.

Производства экономически эффективность лакхъяра болх цхьан юкъа бола болх хинна Iац. Предприяте йолаш я пайда эцанза йола резерваш. Уж тахкара тIагIертта къовсам лоаттабеча болхлоша дукха къахьег Iилман-технически прогресс яра. ХIаьта из керттера лостам ба.

Н. РОГОЖИНА,
Грозненски «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни завода керттера экономист.

Кердача дешара шерага ханнахьа кийчъе школаш

ТIЕХЬДАККХА ЙИШ ЙОАЦА ГIУЛАКХ

Мишта лел Сунженски районерчу школашка кердача дешара шера кийчо яра балхаш? Цу хаттарашта жоп луш районо заведующе В. С. Омельчука ше раьза волга къайла ца хьоц дуьй:

— Бераша аьхки салоIа ха хьатIаккхоаччашехьа дIадоладир районерча дукхагIйолча школашка кердача дешара шера кийчо яра балхаш. Школаш чуйола цIенош кийчдеча, школашкара мебель тоаеча хьинаре дакъа лоацаш хилар дешархой, цар даьй-ноаной. Цу гIулакха доккха новкъостал дир колхозаша, кхыча организацеша. Из бахьан долаш дIадахача шерашкарчул белгтала дикагIа дIадода районе кердача шера кийчо елга. Районерча дукхагIйолча школашка хIанзлехьа йистедаьхаи деррига кийчон балхаш. Царна юкъе я Нестеровскера, Карабулакера, Серноводскера юкъера школаш, иштта Орджоникидаевски станицера № 1 йола, Ассинскера № 2 йола юкъера школаш, Оалкамара 8 шера школа, кхыяраш. Районе эггара хьалха — СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш ду ди тIаккхоачаш деррига кийчон балхаш чакхдаьхар директор М. М. Ганижев волча Алхастерча юкъерча школе.

Эггара хьалха тхо нийсделар Нестеровскерча юкъерча школе. Дог хьоасташ да школе дIачуваьлча укхаза хьона хьалхашка отта сурт; топпар хьаьха, кIир теха, кхы де мел дезар даь хоза кийчъяьй классаш; массанахьа хьалтеха стенадаш, плакаташ, уйнашта, паргашта, корашта, наIарашта хьекха басар... Лоацца аьлча хIанззехьа а деррига кийча да укхаза керда дешара шу дIададаларa.

Художник а воалаваь къахетта хоза кийчъяьй кердача программех дешара йола биологе, ... тIема кийчой, кхыйола кабинеташ. Безам гIоозаш хоза сурташ, диаграммаш, дешача эша кхы дукха хIамаш дехка кийчдаьд художнико кабинетий пенаш. Масала, биологе кабинете бIарчча пен дIалоацаш сурт да дуненчухь вахар хьахилар гойташ. ХIанз исторически кабинет кийчъеш воалл художник. Октябрьски революцегара дIайоалалу историе кабинетера панорама.

— Керттерча даькъе школа кердача дешара шера кийчъеш хилар дешархой бригадаш, — йоах Нестеровскерча школа директора Шаповалов Андрей Терентьевича. — Дешара шу йистедоаллашехьа вIашагIъеххар дешархой звенош. Парташта басар хьокхаш бар 6—7 классашкара дешархой, хIаьта школана топпар хьоахаш, кIир тохаш бар 8—9-ча классашкара дешархой, эIамагIболча дешархошта гIо деш бар цар дай-ноаной.

Кийчон балхаш чакхдахара эша хьу, цемент, кхыйола материалаш луш чIоагIа новкъостал дир тхона «Коммунизмага бода никъ» яхача колхоза правлене. Цо гIодеш тоабир хиша школа йIоахъеш йола котельни а. Цул совгIа колхоза новкъосталца школа коа хьалъеш латт керда столови. Укх шера цхьоалагIча сентябре из хьальяь яккха дош а денна хьинаре къахьегаш ба бригадир Барахоев Осман вола колхоза гIишлонхой. Цо торо лургья тхона кердача дешара шера дешархошта бIайха кхача хилийта. ХьалхагIа буфет мара яцар тха школе. Цу тайппара, хIанз школана арахьа кIир техача кердача дешара шера школа кийчъяра де мел дезар чакхдоал.

Дерригача хозачун сурт доадеш да гонахьара карт а еха йоархIаш а яьина латта школа ков. ЙоархIаша къайлаяьхай коара спортивни майлаш а. Хоза аьшка карт а яь чуерзаяь я зизаш дIадегIа моттиг. Цига а зизаши баьццаши къоасто йиш йолаш дац.

— ХIанз дешархой производствени бригада колхозерча дешара - тоххамий участке болх беш я, — бехказа вувл Андрей Терентьевич. — Цигара сихагIдола балхаш чакхдаьлча школа ков цхьалхадоаккхаргда оаха.

Цу хьакъехьа къаьстта дикагIа латт гIулакхаш Алхастерча юкъерча школе. Укхаза коа цIена я, йиъ моттиге дIадегIа зизаш да. Школа чуйола цIенош къаьно дале а арахьеи чухьи хьаьха, кIир теха, басар хьекха хоза тоадаь даьнна латт.

— Укх шера сиха, бераш чухийцачо хьалхарча деношка, чакхдаьхар оаха кердача дешара шера кийчо яра балхаш, — йоах школа директора М. М. Ганижева. — Берригa болх чакхбаьккхар классай кулгалхой хьалхленца дешар; хошеи цар даьша-ноаношеи. Школе болх беш хургья бархI кабинет.

Бакъда кабинеташ эшача кхоачамца Iалашъяра гIулакх ледаро латташ санна хеталу. Е кабинеташка а е коридорашка а хьалтеха гуш гойтара агиташех а е дешара эшача кхоачамах а цхьаккха хIама дац.

— Хьехархой отпуске ба хIанз, — йоах директора. — Уж балха хьабаьхкача чакхдоаккхаргда оаха из гIулакх.

Цу хьакъехьа Алхастерча школа хьокхам эца мегаргдолаш дукха да Нестеровскерча а районерча кхыйолча а школашка.

— Районерча школашка кердача дешара шера кийчо елга сихонца дIахьош да, — йоах районо заведующе В. С. Омельчука. — 15-ча августе кийча хила еза еррига школаш. ТIехьаялар кхерам бола, № 2 йола Орджоникидаевскера школа. Укхаза капитальни ремонт еш ба ремстройучастка гIишлонхой. Цар из болх ханнахьа чакхбаккхар дех оаха.

Юрташкара школаш кердача дешара шера кийчъеча лоархIаме моттиг дIалоац Iай доагаде дахча Iалашдаро. Районерча 9 школе цу гIулакха ханнахьа йоакхо яьй. ХIанззехьа а Iана кхоачамбеш даха Iалашде вIаштIехьдаьннад цар. Царна юкъе я Серноводскера, Карабулакера, Троицкера, ЧемалгIара, Мужечера, иштта кхыйола а школаш.

Дукхача школашка ледара леладу кIори дахчеи Iалашделга. Из болх хIанз а дIаболабаьбац № 1 йолча Ассинскерча, хьуна юккъе ядача Оалкамарча, Эрштерча школашка. Кхы а дукхагIа я школашта а хьехархошта а доагор Iалашдаь яланза йола школаш. Иса ха кIезига я, хIаьта из гIулакх цхьаккха а тайпара тIехьатетта йиш йолаш дац.

Сунженски районе 60 къона хьехархо воагIа укх шера. Царна фусамаш хIанззехьа а кийчъяь баларах хоам баьб школай кулгалхоша. Укх шера районерча школашка ийцай 17 эзар сома маьха мебель а дешара эша оборудовани а.

А. БАСИЕВ.

ИРАЗЕ СОВЕТСКИ БЕРАШ

Мовлатхан. С. Хакиева фотоэтюд.

ПИОНЕРИЙ АХКА

«Красный молот» завода гаьна йоацаш улл пионера-турпала П. Морозова цIерагIа йола пионерски лагерь. ЯлхайттлагIа шу да цу заводской лагеро болх бу. ХIара шера завода болхлой бераш хул цига салоIаш.

Лагере болх беш я пхи отряд. ХIара отряда керте латт дукхача хана деза болх беш бола воспитателаш. Царех ба Круппа Любовь Ивановна, Сагрина Евгения Александровна.

Каникулаш яр аьнна, режим телхаяц бераша — шоай ханнахьа хIама дуъ, Iодувш, салоI. Со лагере дIаххаьчача сатийна яр, бераш делкъийна Iодийша ухкар. Бераша са миштa лоI дувцаш дукха стендаш, фотовитринаш я лагере.

Лагере чакхъяьккхай «ДоттагIал тхона Ленино дитад» яха Iуйре. Дукха иллеш, стихаш йийшар цу дийнахь бераша, хьалхараш дир.

«Сийле хийла къонахчала» яха дешархой спартакиада а йишлургйоацаш дег чу йижар берашта. Массане дог гIоздоаккхаш чакхъяьлар из. Волейболах, теннисах, баскетболах лайзар бераш.

«Дика йовзий хьона хьай город — Нохч - ГIалгIайчен столица Грозный» — цу девизах городе гIолла экскурсе бахка хилар пионераш. Хьалха йовзаш ца хинна дукха моттигаш яйзар царна.

Дукхача хана кийчлуш хилар еррига лагерь асфальта тIа сурт диллара йолча конкурсага. «Иразерча мехкара — праздола бераш» яхаш яр конкурса девиз. Конкурса жюре итогаш йир. Хьалхара призаш яьхар Хизриев Алима, ЗверевгIар Оляси Наташаси, Приходько Мишас. ЧIоагIа дезаделар цар сурташ жюрена а берашта а. ХIаьта къаьстта берашта хозахийтар «Сабарде, Iа» яха дика ловзаш долча, мультфильма тIара Алима дилла сурт.

Дукха деза берашта иллеш. Иштта чакхъяьннача иллех боларен, смотре хьалхара моттиг а яьккха Сержень-Юрта экскурсе яха хилар цхьоалагIа отряд (воспитатель Н. В. Штейнберг).

Лагера ков дукха деце а массанахьа баьцовгIаш, хоза бIарг хьоасташ тайп-тайпара зизаш, гаьнаш йолаш да. БIаьха малх хьежача а «баьццарча» тховна кIал бурчолгаш хеккаш, тайп-тайпара ловзараш деш, салоIаш хул бераш.

Дерригa а ду цар бераша дика салаIара, уж низбенна хилийтара.

Р. ЯНДИЕВА.

Доазол дехьара

26 ИЮЛЬ—КУБА РЕСПУБЛИКА КЪАМАН ЦIЕЙ—КЪАМАН ВОССТАНЕ ДИ (1953 шу)

КӨРТАМУКЪАЛЕНИ СОЦИАЛИЗМАИ ИДЕЯЙ НИЗ

Шийй революционни историе сийлахь дата — къаман восстане ди политически къахьегамеи хьинар айленнача хьалашка дезду кубински халкъо. 21 шу хьалха — 1953 шера 26 июле Фидель Кастро керте латта кубински патриотий отряд денал долаш летар Батиста диктаторски режима цитадель лерхIаш хиннача Сантьяго-де-Куберча Монкада казармех. Цига патриоташ котбаьнна беце а цар лотабир 1959 шера 1 январе кубински революци котъяьккхача дерригача халкъа къовсама алан сийг.

Ер шу дIадолалуш КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева Кубе исторически визит яьча хана Фидель Кастроца цхьана хьалха хиннача Монкада казармашка уллача 26 июле цIерагIча школьни городокеи Монкада хьаьккха къона революционераш дIанхача Сибоней яхача ... хилар из. Сибонее вIашагIъеллача революционни музее уллача Сийлахьча книжка тIа Л. И. Брежнева яздаьд: «Батиста къизача режима духьала революционни къовсам лоаттабе кийчо яьча укх цIагIа къаьстта дика хоалу кортамукъалеи, нийсхои, социализма идеяш мел боккха низ болаш я». Империализмаи моттигерча олигархенеи духьала цу низо гIоттабир революционераши Куба дерригa халкъи. гIо дир къамани социальни кортамукъале яккха. Кубах малхбузеи полушарера социализма форпост е. Цу низо вежарашха вIашагIтехар советски кубински халкъаш.

Шоай революционни цIейна накъаболхаш Куба къахьегамхоша итогаш ю шоай мехка хиннача доккхийча социально-экономически хувцамий, итогаш ю шоаш са ца кходеш хьийгача къина. Социализма материально - техническа база хьалъеча Iалаьмате доккхий толамаш даьхад Кубас. Кхоачамба 1971 шерагара деиз 1973 шерага кхаччалца мехка общественни продукт 30 процент тIакхийттай, аьлча. Империалистически блокадас духьалъяьха халонаш эша а еш социально - экономически дегIаахара даькъе цIенхаштта прогресс яьй кубинцаша.

Кубай къахьегама толамех доккхал ца деш Iе йиш яц советски наьха, хIана аьлча уж доахача цар шоаш а хьинаре дакъа лаьцад. Советски Союза новкъосталца Кубе чакхйоах тайп-тайпара халкъа боахама программаш. СССР-о экономически технически новкъостал а деш Кубе хьал а яьй реконструкци а яьй 100 совгIача промышленни предприятеней кхыча объекташтеи. Советско-кубински цхьан леладу гIулакхаш къаьстта боккха лоархIам болаш да энергетика, шекар даккхар, горнорудни металлургически промышленность дегIайоалаяра.

Рентерен Марнелерен шин теплоэлектростанци — уж СССР-ан Кубанеи юкъе экономически гIулакхаш леладарах йолча эггара хьалхарча контрактагIа хьаяь йоккхагIа йола кубински энергетически предприятеш я. ХIанз цар низ 300 эзар киловаттага дIакхаьчаб, хIаьта 1976—1977 шш. из 800 эзар киловаттага дIакхоачаргба, из 1958 шера революци хилалехьа Кубе мел хиннач электростанцей низал шозза дукхагIа ба.

Толаме кхоачашду Кубе шекара тростник чуэцара чоалхаречa балхашта механизаци елгеи, шекара заводашта реконструкци елгеи, уж шерьелгеи. Советски кубински специалисташа цхьана хьаяьй шекара тростник чуэцаш йола комбайн, хIанз из арахеи Ухтомске цIерагIча Люберецки юртбоахама машинаш хьаеча заводо. Кубе хIанале цу тайпара бIаьш машинаш дIаяхьийтай, царех хIаране 100 мачетеpос дер ду. Тростник чуэцаш йола комбайнаш арахецаргйола завод хьалъе лерхI Кубе а. Мехка ший юртбоахама машинаш ю промышленность дегIайоалаяра база хургья цох.

Кубай шекара промышленноста проблема къоастаяро гIулакх ду Кубана а Советски Союза а. белггала аьлча, вай мехка хIара шера дукхагIа кхухьаргда кубински шекар. 1960 шера деиз 1973 шерага кхаччалца Кубас СССР-ага дехкад 27 миллион тонн гаргга шекар. е хIара советски сагасих цхьа центнер совгIа. Цо хьахьокх социалистически хьинсапе къахьегам бекъарах шинна а мехка мел доккха беркат доал.

Цу тайпара отношенеш мел пайдане я хьахьокх никель-кобальтови рудаш дахарахи чакхдахарахи уж дуцеш тIа дукхагIа долча Кубаца яьча советско-кубински соглашене. Кхетадеш да СССР промышленноста а социалистически содружества кхыча мехкашта а никель мел чIоагIа эшаш да. Цунца цхьана никель дукхагIа даккхари из дукхагIа доахари Кубай халкъа боахам дегIабоалабара а аьттув болаш да. Советски Союза новкъосталца капитальни ремонт а реконструкци а еш латт никель-концентрат арахецача Куберча шин завода. 1975 шера уж балхаш чакхдаьлча шера 45 эзар тоннага кхаччалца металл арахецаргда цар. Хьалъе лаьрхIад шера 30 эзар тонн металл арахецаргдола кхы цхьаькха завод а.

Советски Союза новкъосталца тIехь-тIехьагIа дукхагIа болати прокати арахеп Хосе Марте цIерагIча металлургически заводо.

Советско - кубински доттагIлен гIулакхех кхы а дукха масалаш доаладе йиш яр. Торговли санна йолча чоалхане йоацача формагара производства кооперацеген цхьана вIаштIехьъяьха шинна а мехка халкъбоахама планаш оттаяргеи кхаччалца йола вахара тайп-тайпара оагIонаш чулоацаш да из. Куба кулгалхоша цкъа санна дукхаза кертагIдаьхад кубински революце коталонаши толамаши, цкъалета, Куба халкъо са ца кходеш а лакха политически хьинар долаш а къахьегарах даьхад яхаш, шоллагIа лета, уж Советски Союзои социалистически содружества кхыча мехкашеи новкъостал дарца а хьаллацарца а дуззаденна да, яхаш.

ХIанз вай коммунистически партешта, мехкашта, халкъашта юкъера вежарашха дола доттагIал цIаккха ца хиннача тайпара чIоагIа да. Из къаьгга тучадаьлар КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев Кубе хиннача хана.

Къаман цIей дездеча деношка кубински халкъо социализм хьалъеча, шийй даьхе тоаеча керда толамаш дахар ловш ловца боакх советски наха.

Н. ЧИГИРЬ.
(ТАСС).

Гавански порт — Куба кертера форда тIара наIараш. ТIеххьарча шерашка дукхагIа чуух укхаза тайп-тайпарча мехкашкара кемаш. Духхьала цхьан 1973 шера укхаза хиннад 1300 кема, царна юкъе советски байракх тIалатта кемаш а долаш. Яьча соглашенех Советски Союзо комплектни промышленни оборудовани, тайп-тайпара товараш лоаттаду Кубана. КIезига дагIац укхаза кемаш вежарашха социалистически мехкашкара, Европера, Латински Америкера, Канадера. Кубас мах бу 70 мехкаца.

СУРТА ТIА: Балтийски форда пароходства «Велиш» яхача теплохода мотористаш Кукушкин Валерийи Терехов Валерийи къамаьл деш ба кубински доттагIашца — портовикашца Мартинис Мигелаци Перис Эмилноцеи (аьрдехьар бараш) аьттехьа — советски торговни теплоходаш порте латт мухь тIера Iобаккхарга хьежаш.

В. Соболевеи В. Мусаэльянеи сурт.

ТАСС фотохроника.

СИККИМЕРА ДЕМОКРАТИИ ПЕКИНСКИ МОНАРХИСТАШИ

Сикким яхача индийски протекторате этта хинна конституционни политически кризис, ховш махиллара, 200 эзар саг волча цу гималайски княжества халкъ реакце низел кот а даьнна чакхъяьлар. Бакъда, алхха чурча реакцена хIама кхийтта Iензар. ЧIоагIо хIама кхийтар шоай доазои тIа стабильни йоаца ситуацеш хилийта гIертача а Сикиме кризис йолча хана шоай лоалахочун чурча гIулакхашта юкъе лелха гIертача а Пекино леладеча тийшача балхашта.

Укх тIеххьарча шерашка дикка низ беннача Сикима демократически низаша чогьялагара — княжествана керте латтачунгара хьадийхар конституционни лардех долча законопроекта кулг язделга. Законопроекто хьахьокх княжество социально - экономически дегIайоагIилга сихдара тIехьа демократически низаш долга, соахка вIашагIъеллача Къаман ассамблеерча 32 моттигах 31 моттиг йола Сиккима Къаман конгресса парти эггара хьалхарчарца а йолаш. Из парти Индеца доттагIлен гIулакхаш леладара тIехьа я. ХIара шера Инде Сиккима 80 миллион рупе маьха гIо ду.

Кризис эттача хана протектората чурча гIулакхашта юкъе ца лелхара демократически традицештеи принципаштеи тешаме йолча Инде правительствас халкъа хьаштдар кхоачаш а деш конституционни законопроекта чогьяла кулг яздар могадаьдар, хIаьта кIезиг-дукха уйла яьчул тIехьагIа цо из кхоачаш а дир.

Дош цу тIа къоастададаьннад аьнна хеталу. Цхьабакъда, хIаьта а лоалахочоа хьехар ца дича Iеяланзар Китай. Инде Сиккима хьакъехьа «гIожага йола экспансионистски политика» лелаю аьнна корзагIъяьннача маоистски пропагандас — демократе чIоагIле» — сиккимски монархи шийн ткъама кIал лаьцар.

Шийй хана Неру правительство Сикимеи цунна лоалахауллача Бутанеи доазонех дола дешаш юкъе а долаш Китайцара доазон проблемаш къоастаде елча, ак аьлар пекински кулгалхоша, цу хана Китаяс белгалдаьккхар ше Инденеи, Сиккимаи, Бутанаи юкъерча «нийсача отношеней» сий делга. ДIахорча событеша, дукха ха йоацаш Сиккима хинна кризис дIаяккхаро а, хьахьекхар уж отношенеш «нийса я е нийса яц» къестаделга шийна дIатIаэца безам болаш Китай хиннилга.

Сиккимерча событеех хиннача китайски реакце цIаьхка а хьахьокх КНР-аца доазув долча мехкашта духьала Пекина лелаю тийшача балха политика йолга. Шоай доазон дехьа оагIорахьа фуннагIа даь а моллагIа даь а стабильни йоаца ситуаци хилийта гIерт Пекин. Уж бIеха уйлаш кхоачашъяра ультрааьрдехьарчарга монархисташка кхаччалца дола моллагIа а реакционни низаш хьаллаца кийча я из.

В. ТРУБНИКОВ,
АПН соб. корр.

Дели.

КИПРЕРА ХЬАЛ

БЕЙРУТ, 22 июль (ТАСС). Тахан моттигерча ханах 15 сахьат даьлча (московски ха 17 сахьат) Кипра тIа ООН Кхерамзлеи Совета яьча решене дIа ма деххара тIом сацийтаб. Турецки командоване Кипре тIарча шоай тIема доакъошка указани еннай герз ма кхосса аьнна. Мятежникий кара йолча Никозе радиос ший сагIорахьара из тайпа распоряжени еннай къаман гварде доакъошка.

Никозера хьаухача хоамех, Кипре бахача наха раьза а болаш тIаьийшай тIом соцабара хьакъехьара распоряжени. ГIайрен городашкеи юрташкеи хьзеллаш латт тикаши бензозаправочни станцеши. ХIаьта а хIанз а тIехь бахача наьха сатем юхаметтаоттанза ба.

ФУТБОЛ

ТЕРЕКА ЭШАР

20 июле г. Балакове вай «Терека» футболисташ ловзаш хилар моттигерча «Корд» яхача командаца. Фусамдаьшка хьалхле йолаш хиннад ловзар дIадоладелча деза чакхдаллалца. Счет 4:0 йолаш «Терек» ийшай цига.

Укх тайпара лайзай кхыйола командаш: «Рубин» — «Сокол» — 5:0, «Торпедо» — «Ревтруд» — 2:1, «Строитель» — «Труд» — 0:0, «Динамо» — «Баррикады» — 3:2, «Локомотив» — «Дружба» — 1:1, «Металлург» — «Машук» — 4:1, «Зенит» — «Салют» — 0:1, «Спартак» — «Сталь» — 1:4, «Волга» — «Авангард» — 2:4.

Редактора зам.
М. М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

25 июль

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Дешархошта. Шун дехарах дола Олеший «ЗIн» яха дувцар дIадеш, бераш. Московски пачхаьлкхен филармоне артиста Персика. 10.00 — «Советски характер» яха телевизионни очерк. 10.30 — «Назначение» яха телевизионни художественни фильм. 2-гIа сери. 11.55 — «Йиш дIалакха са бани». 15.30 — Передачай программа. 15.35 — «Мария Попова» яхача телевизионни документальни фильма премьера. 16.00 — Шахматни школа. Ловзаболалурий класс. 16.30 — Польша 30 шу дизар. Халкъа болхама караг Iдийцарий Выставкева — Польски халкъа республика юбилейни выставкера репортаж. 17.00 — «Виъ танкисти жIалии» яха телевизионни художественни фильм. 14-гIа сери. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Бераштa. ХIара сурта тIа малх ба. 18.30 — СССР Лакхехьарча Совета депутаташа къамаьлаш ду. 18.45 — Пятилетка дийлагIа шу. Надтеречни района къахьегамхой гIулакхаши планаши. 19.45 — Киножурнал. 19.55 — «Назначение» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 3-гIа сери. 21.00 — «Ха», Информационни программа. СССР Лакхехьарча Совета сессе 21.30 — Театрах дола дувцараш. Передача дIахьу Абалкина. 22.45 — Босбола телевидени. Енгача атлетикех йола СССР чемпионат. Ленини цIерах йолча Центральни стадионера передача. 23.00 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — Нохч - ГIалгIайчу гIолла. Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.35 — Киножурнал. 18.45 — Искусства мастерий концерт. 19.25 — «БАМ — къонахчалла трасса, я» яха телевизионни очерк. 19.55 — Шоана, бераш. 20.05 — Республика кхашка. Шалински района «Предгорный» совхоз (гIалгIай меттала). 20.15 — Документальни фильма киноэал.

26 июль

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Бераштa бола фаьлг. 10.25 — «Назначение» яха телевизионни художественни фильм. КхоалагIа сери. 11.30 — Пескаш хьахкарах йола СССР-а чемпионат. «Крылатское» яхача пескаш хьокхача каналера передача. 15.30 — Передачай программа. 15.35 — Документальни фильм. 15.50 — «Iилма — юрта». 16.20 — «Эрсий мотт». 17.05 — «Виъ танкисти жIалии» яха телевизионни художественни фильм. 15-гIа сери. 18.00 — «Нохч - ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа. (эрсий нохчийн меттала). 18.20 — Телевизорашка хьожараша хаттараш ду. 18.55 — СССР-а Лакхехьарча Совета депутаташа къамаьлаш ду. 19.15 «Назначение» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 4-гIа сери. 20.30 — Босбола телевидени. Футболах йола СССР-а чемпионат. Киевера передача. 21.15 — «Ха», Информационни программа. СССР - а Лакхехьарча Совета сесси. 21.45 — Босбола телевидени. «Артлото». Эстрадная программа. Ленинградера передача. 23.25 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Бераштa. «Самукъане карусель» яха мультфильм. 18.25 — Телевидене Волгоградски студе передача. 18.55 — Киножурнал. 19.05 — Юртара коммунисти ахканара йоакхонаш. 19.25 — Документальни фильм. 19.35 — УнахцIеко (нохчий меттала). 20.05 — Шоана, бераш. 20.15 — Хоамаш, реклама. 20.20 — Телевизионни фильм. 20.30 — Парашюта кIалха.

РАДИО

25 июль

6.00 — Москва. 6.30 — Юртара вахар (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Вежарий республикай композиторий иллеш (гIалгIай меттала). 8.50 — Керттера яр дикал я (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Къона тIехье (нохчий меттала). 16.15 — «Лакхале» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала). 16.30 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (нохчий меттала). 16.50 — «Юртара коммунисташ» яха корреспонденци (эрсий меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.40 — «Шоана кхалнах» яха радиожурнал (гIалгIай меттала). 19.00 — Москва.

26 июль

6.00 — Москва. 6.30 — Юртара Iуйре (эрсий меттала). 6.40 — Ашараш. 6.45 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Юрта боахама болхлошта дола концерт (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Солса-Хьажий мурдий тоабен пох доала зуламии, яха «Знание» общества члена Саламова выступлени (нохчий меттала). 16.15 — ДоттагIий оазаш (эрсий меттала). 16.30 — Советски композиторий иллеш (эрсий меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.40 — Москва.

ХАОТТАМ

Тахан республикеи Грознеи кIезиг - дукха морхаш а йолаш, малхбузенгахьара лаьгIо мух а хьекхаш, екхан латташ, республике 29—34 градуси Грозне 31—33 градуси йIовхал а йолаш ха оттаргъя.

Кхоанеи ломмеи хувцалуш морхаш а йолаш, бе-беча оагIорахьа мух а хьекхаш, дийнахь 29—32 градуси, бийсан 15—20 градуси йIовхал а йолаш ха отта тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахарен культурая отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет арадувл шинарен ереи, шоаттен деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революция 7/84. Заказ № 6996.